

Äntligen avtal om scenkonstpensioner Clowner utan gränser möter krigets barn I Malmö dockteaters hjärta!

Flera ljusa nyheter för TFs medlemmar

BERÄTTELSEN OM SCENKONSTPENSIONERNA är en lång och segdragen historia, som pågått i närmare 20 år. Att Teaterförbundet nu undertecknat ett avtal med arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst känns nästan överklagt. "Äntligen" ropar jag och sänder mitt största tack till vår fantastiska delegation av hängivna förtroendevalda och naturligtvis till våra lika fantastiska förhandlare!

Det kan kanske vara intressant med lite historik i denna fråga: För 20 år sedan var pensionsvillkoren en helt statlig angelägenhet. Pisa, som var namnet på den statliga förordning som reglerade bland annat de lägre pensionsåldrarna för dansare och sångare, var vare sig anpassad till förändringarna i det allmänna pensionsystemet eller till framväxten av en frilansarbetsmarknad.

Vi hade ingen förhandlingsrätt utan vi fick uppvakta regeringskansliet. Gunnar Lundberg, då vice ordförande i förbundet, hade vid en av dessa träffar med sig en tårta med texten "10 år med pensionsfrågan".

Efter att en statlig utredning, som kom 2009, inte ledde fram till någon lösning välkommande Teaterförbundet regeringens besked om att fack och arbetsgivare skulle reglera frågan i kollektivavtal. Samtidigt var vi kritiska till att regeringen vill använda en del av våra pensionspengar för andra ändamål.

NU HAR VI EFTER TUFFA förhandlingar slutit ett kollektivavtal som för våra dansare, sångare och musikalartister innebär ett rejält stöd vid omställning och karriärväxling. För att finansiera detta betalar arbetsgivarna en premie på 26 procent på lönen till en nybildad stiftelse. För skådespelare och andra konstnärliga yrken ersätts den tidigare pensionsordningen med en extra pensionsavsättning på 2 procent. Efterlängtat är också att dansarna, vars löner hållits nere av höga pensionskostnader, nu får ett löne-lyft på 10 procent! Viktigt är även att det nya avtalet ger oss ett fackligt inflytande över regler och förmåner. Vi är inte längre beroende av att uppvakta nyckfulla politiker.

Självklart kan vi inte luta oss tillbaka nu. Alla stora omställningar innebär frågor – vad betyder detta för mig? Hur påverkar avtalen mina möjligheter att gå i pension eller fortsätta i yrket? Här finns en stort informationsbehov som blir en utmaning för förbundet.

Samtidigt fortsätter vårt politiska påverkansarbete. Regeringen har utlovat att en del av de pengar som frigjorts genom ändrade pensionsregler ska användas för kompetensutveckling. Det gäller att få till stånd både en fortsättning av och en breddning till hela landet av de framgångsrika KulturKraftsprojekten.

Pensionsfrågan berör ju främst de som arbetar på en scenkonstinstitution. Men även på den fria scenkonstsidan finns ljusa nyheter, åtminstone när vi talar om Stockholms stad. Kritiken mot det projektbaserade stödet till fria dans- och teatergrupper har varit stor och Teaterförbundets medlemmar har agerat kraftfullt för en förändring. Den rödgröna majoriteten i Stockholms stadshus har lyssnat. Nu presenterar man ett beslut som innebär större långsiktighet för att "motverka risken för negativ projektifiering av stadens kulturutbud".

Kulturförvaltningen kommer att presentera en ny form för ansökan, där man inte kräver in detaljerad information årsvis. De aktörer som man vet är långsiktiga vill man erbjuda treåriga stödsystem. Samtidigt finns naturligtvis kortare stöd att söka och man välkomnar nya aktörer. Jag hoppas verkligen att detta kommer att innebära att de fria kulturskaparna får mer tid för sitt konstnärliga arbete – inte lägga all tid på ansökningsblanketter. Den tidigare så förhatliga kulturstödsbonusen har tagits bort och pengarna har återförts till det ordinarie kulturstödet. Dessutom så kommer kultursekreterarna tillbaka.

Tidigare i år meddelade också kulturborgarrådet Roger Mogert att Stockholms stad ska vara fullvärdiga medlemmar i Filmregion Stockholm-Mälardalen. Det innebär ett ekonomiskt tillskott för att utveckla filmen i området. Också en glädjande nyhet!

Det finns ljuspunkter!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: **ERIK HOLMSTRÖM**

FOTO: **NILLE LEANDER**

Scen & film – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Mireille Bergenström, Sven Dahlberg, Eleonor Fahlén, Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg, Hugo Therkelson**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2015.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

18

24

30

Innehåll nr 4-2015

4 MÅNADENS BILD

Regissör och konstnärlig ledare: Ada Berger.

7 ÄNDRADE REGLER FÖR KULTURSTÖD I STOCKHOLM

Nu går det att söka stöd för flerårig programverksamhet.

10 INTERVJU: LIV ELF KARLÉN

Mångsysslaren som utvecklat metoder för att inspirera till likabehandling.

12 PENSIONSAVTAL MED REJÄLT STÖD FÖR KARRIÄRSVÄXLING

Så blev pensionsöverenskommelsen för de som arbetar vid institutionerna.

18 ERIK HOLMSTRÖM BYTER STOCKHOLM MOT KREATIVT MALMÖ

Följ med till underjorden och Malmö dockteater.

24 CLOWNER UTAN GRÄNSER BESÖKER LIBANON

Skådespelaren Oldoz Javidi om sitt möte med syriska flyktingbarn.

29 KRÖNIKA: MARIKA LAGERKRANTZ

30 TEATER LUMOR - EN RESA MED LÄTT BAGAGE

Flyttlassteater för fria grupper utan scen.

Nästa nummer kommer den 17 juni

Presstopp den 27 maj

10 Liv Elf Karlén. Foto: Michael Melansen

18 Erik Holmström. Foto: Nille Leander.

24 Oldoz Javidi på besök i Libanon med Clowners utan gränser.

30 Ur Teater Lumors föreställning "Materia - Jag är inte Linda Lovelace".
Foto: Henrik Dahl

Faster Tittis magiska ikoner inger hopp och mod

Namn: Ada Berger.

Ålder: 37 år.

Yrke: Regissör, konstnärlig ledare för Malmö stadsteaters nystartade barn- och ungdomsscen – Unga Teatern.

Aktuell med: Den 8 april hade Malin

Hellkvist Sellén premiär på föreställningen "Den arge". Den nystartade scenens första uppsättning "Lilla döden hälsar på" regisserade Ada Berger själv.

Kulturopplevelse som inspirerar: Jag hade säkert blivit inspirerad av Paula Modersohn Becker-utställningen på Louisiana, som nyligen tog slut. Jag tycker mycket om hennes bilder.

Tavlan är målad med inspiration från egyptisk konst. Egyptisk blå, färgen på stenen lapis lazuli dominerar. Längs sidorna finns hieroglyfer, längst ner till höger är bokstäverna KA, som betyder själ. På bilden ses Osiris. Osiris dödas av sin bror Seth, ökenguden. Osiris hustru Isis kärlek till sin man är dock starkare än döden. Med sina fågelvingar fläktar hon Osiris och bringar honom på nytt till liv. Isis är alltså figuren med fågelvingar. Det finns andra figurer på bilden; kunskapens gud Horus och statyn som har vingar och kohorn är fruktbarhetsguden Hator.

BLAND DE BILDER SOM gjort mest skillnad i Ada Bergers liv finns faster Tittis ikoner. När Ada växte upp satt hon en hel del hos faster Titti om somrarna och såg på när hon målade. Hennes ikoner var små portar till allt. Hon vävde symbolik åt alla håll. I Faster Tittis ikoner möttes världsreligioner och myter, filosofer och stora författare på en och samma gång.

– Jag satt bredvid henne när hon målade med äggtempera och sina äggskal, och hon berättade om myterna. Varenda centimeter av de där bilderna innehöll en brunn av kunskap, en pytteliten detalj i ett hörn kunde rymma ett vindlande djup, det var hisnande för mig, säger Ada.

Någonstans där planterades också Adas djupaste intressen. I allt hon gjort: Ada utbildade sig först till präst, läste religionsvetenskap men fortsatte sedan över till teatern, så har trådarna lett tillbaka till raster Tittis ikoner.

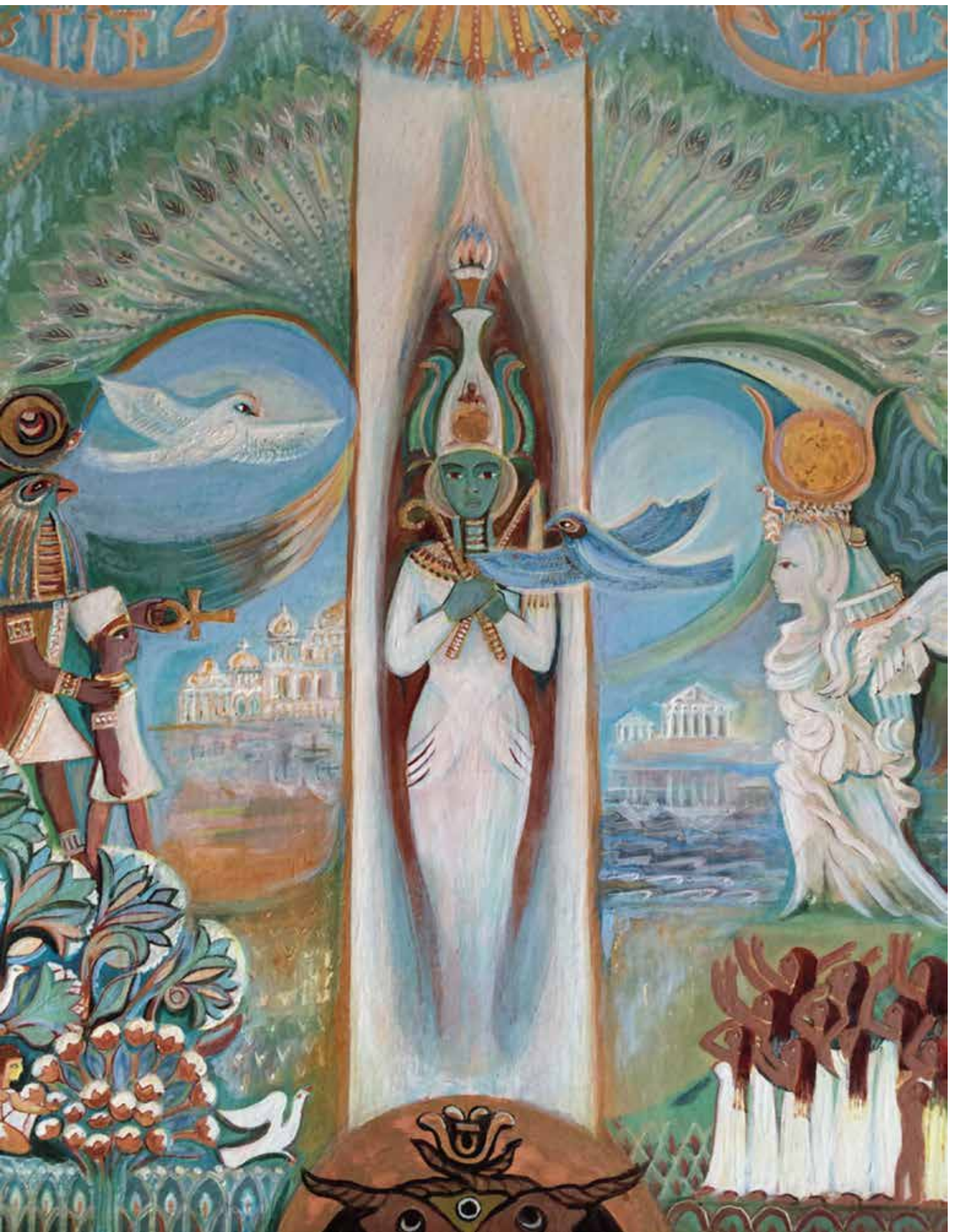
– I ikonerna finns stråk av berättelser som liknar varandra över hela världen. Urberättelser som jag återkommer till, säger Ada.

Faster Titti var i det närmaste ett orakel för Ada – hon var en lång och kraftfull kvinna, med absolut autonomi och som klarade sig själv och arbetade aktivt, intill sin död.

Faster Titti var ohämmat seriös och milt galen, hon sökte hela tiden kring det som är att leva och dog några dagar innan Ada fyllde 25 år. Faster Titti bodde ovanför ett dagis och det sista hon gjorde var att låta bygga ett meditationsbås för barnen på dagiset så de kunde få en lugn stund i sin annars så stimmiga vardag.

– Hennes sätt att möta döden ingav mod, hon somnade in under en meditation. Hon hade en egen andlighet och ett mod att göra andra och udda saker som väglett mig genom olika flöden i livet. Jag brukar ofta tänka på henne när jag ångslas över saker.

MAGDALENA BOMAN

Tror du på en starkare kulturpolitik med våra nya makthavare?

"Ja, det måste jag göra för att orka jobba vidare"

Maya Berggren, producent, Teater tre i Stockholm:

– Ja, det måste jag göra för att orka jobba med det här! Jag känner i och för sig att det händer saker, det är mer öppet för dialog lokalt nu. Kultursekreterarna är på väg tillbaka, och vi får nya riktlinjer för kulturstödet. Det är svårare att svara på frågan utifrån ett nationellt perspektiv, det tar också längre tid innan vi ser resultat på den nivån. Men i och med att scenkonstallianserna har fått mer pengar så skapas det trygghet för fler skådespelare och dansare.

"Nej, kulturen är en alldeles för oviktig fråga för politiker med inflytande"

Johan Wikström, musikalartist, anställd i Musikalliansen:

– Nej, det tror jag inte. Kulturen är en alldeles för oviktig fråga för politiker med inflytande. Du vinner inga väljare på att lägga en miljard extra på kulturen. Men det är bra att allianserna får mer pengar. Det hindrar åtminstone en del av den kompetensflykt som deltidreglerna för a-kassan ställt till med på kulturområdet, de är ett effektivt vapen för att utrota frilansare. Om frilansare fick någon slags dispens i tolkningen av deltidreglerna, skulle vara det av betydelse för kulturen.

"Nej, dessvärre inte, det finns för starka motkrafter"

Karin de Frumerie, skådespelare på Backa Teater, Göteborg:

– Nej, dessvärre. Det finns många andra krafter i samhället som kräver mätbara resultat och ekonomisk vinst. Kulturen i sig är ju en motkraft mot dessa strukturer och borde vara en självklar del av varje samhälle. I en kapitalistisk värld odlas inte det sociala, politiska, icke-ekonomiska och till synes "osynliga" och långsiktiga värdet av kultur. Jag hoppas förstås på en förändring, att kulturen kan nå ut även till dem som inte har resurser att betala för den.

Hollywood kan komma att stämma Teliasonera

Enligt uppgifter från Wikileaks överväger filmbolag i Hollywood att likt svenska bolag, skärpa tonen mot internetleverantörer i Sverige i syfte att blockera nättrafik till olika fildelningssajter.

I NOVEMBER LÄMNADE svenska musik-, film- och tv-bolag in en stämning mot Bredbandsbolaget med krav på att blockera trafik till sajterna The Pirate Bay och Swefilmer. Målet som fick stor uppmärksamhet tas upp i Stockholms tingsrätt i höst.

Samtidigt har det i svenska medier ryktats om att amerikanska samarbetsorganisationen Motion Pictures Association, MPA, med flera av världens största filmbolag, planerar att göra samma sak mot internetoperatören Teliasonera, något Scen & film inte kunnat bekräfta.

– MPA må ha övervägt detta, men allt är spekulationer, vi känner inte till något sådant beslut, säger Per Strömbäck, talesman för Film- och tv-producenterna.

De svenska bolagens chanser att vinna målet mot Bredbandsbolaget bedömer han som goda.

– I samtliga av de åtta till tio europeiska länder där detta prövats har rättighetsha-

varna vunnit målen, och gör vi inte det så har direktiven i EU inte implementerats på rätt sätt i Sverige. Sverige är ett pirat-paradis för olagliga tjänster, och internetoperatörerna har en stor roll i detta sammanhang.

Svensk film är starkare än någonsin konstnärligt, samtidigt är de ekonomiska förutsättningarna för filmen sämre än någonsin tidigare, menar Strömbäck.

– Förra året minskade film- och tv-producenternas omsättning med 25 procent. Eftermarknaden har havererat, botten har gått ur dvd-försäljningen och tittandet har gått mot olagliga tjänster. Lagliga tjänster jämkar upp ett visst tapp. Men det är av avgörande betydelse att lagliga sajter får ett rimligt skydd mot olaglig konkurrens.

Den 22 oktober tas målet upp i Stockholms tingsrätt.

MAGDALENA BOMAN

Tror du på en starkare kulturpolitik med våra nya makthavare?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Fråga i förra numret:

Ser du dataspel som en konstnärlig produkt?

Ja 78 %

Nej 22 %

Kulturstödet i Stockholms stad ändras

Stockholm ändrar inriktning för sitt kulturstöd. Nu kan grupper söka för flerårig programverksamhet.

– Tanken är att stödet nu ska skapa mer långsiktiga förutsättningar, säger kulturborgarrådet Roger Mogert (S).

DET ÄR INGEN ÖVERDRIFT ATT Stockholms kulturliv gick i takt när Alliansen och Madeleine Sjöstedt 2011 offentliggjorde de direktiv för kulturstöd som infördes 2013. Varken kulturaktörer eller kulturskribenter visste knappt om de skulle skratta eller gråta när det som i praktiken var nedskärningar, beskrevs som "höjningar" och ansökningsförfarandet blev ett moment 22.

Absurda villkor slog sönder planeringsmöjligheterna för frigrupper, särskilt de med fasta kostnader. Det då införda bidragssystemet omöjliggjorde en rimlig planering och framförhållning då allt plötsligt skulle reduceras till "projekt". Som Anna Carlson, teaterförbundets ordförande, då kommenterade saken: "Att be grupper med egna lokaler söka bidrag för varje enskild produktion är som att be Benny Fredriksson på Stadsteatern göra det." (DN 2013).

Men nu har kritiken ändå fått visst gehör. Stockholm ändrar inriktning för sitt kulturstöd. En grupp som Fria Teatern, med scener i Högdalen och på Kungsholmen, som trots kontinuerligt

och kvalitativt arbete plötsligt blev av med sitt stöd, står nu åter på bidragslistan.

Kulturborgarrådet Roger Mogert (S):

– Avsikten är att få bort de delar kring stödet som upplevts som provocerande. Från politiskt håll ska vi inte gå in och peta eller försöka detaljstyra. Vi behöver faktiskt inte ställa alla dessa kontrollfrågor, framför allt inte när det gäller verksamheter vi litar på och känner sedan tidigare. Tanken är att stödet nu ska skapa mer långsiktiga förutsättningar.

Just så, i de nya riktlinjerna framgår att grupper bland annat kan söka stöd för flerårig programverksamhet, söka pengar för upp till tre år i taget, söka pengar för ett flerårigt kulturprogram och så vidare. Detaljerna finns att läsa på Stockholms stads hemsida. Svårt dock att inte småle åt att ett av kriterierna för bidrag är att "Idéerna ska vara genomtänkta". Bra där!

PIA HUSS

Seminarium för att utveckla strategier mot tystnadens kultur

Hur kan skådespelaren behålla sin konstnärliga integritet när en tystnadens kultur råder på teatrarna? Det tänker skådespelaravdelningen diskutera under ett seminarium på Teaterbiennalen i Malmö.

DEN 29 MAJ HÅLLER skådespelaravdelningen ett seminarium i syfte att utveckla strategier för att behålla lusten och kreativiteten i en tid då alla konstnärer på scen är utbytbara och ensembleränket inte längre får samma plats på institutionsteatrarna.

– Vi vet att en tystnadens kultur råder idag på institutionerna och hur gör vi då för att behålla kreativiteten, integriteten och makten över vår konstform, när vi som konstnärer har så lite makt att påverka och står på kö för jobben, säger Anna Wallander, en av arrangörerna bakom seminariet och deltagare i panelen.

Seminariet utgår från den diskussion som inleddes under en tidigare biennal på

samma tema, och skådespelaravdelningen har valt att lyfta in den forskning som hittills gjorts via en av paneldeltagarna: Ulf Friberg som presenterat en avhandling i ämnet. Grundidén är alltså att försöka hitta motsatsen till en tystnadens kultur, att kunna utforska vägar som bygger något bättre och som ger skådespelarna verktyg att ta åter ta makten över sina redskap.

– Det behövs gemensamma forum, nätverk, men som skådespelare kan du göra mycket på egen hand. Det går att utveckla långsiktiga och kortsiktiga strategier för vad du vill undersöka som konstnär. Små detaljer som du kan undersöka i varenda produktion oavsett om du jobbar med film

eller teater. Vi vill inspirera varandra till att hitta verktyg som stärker oss konstnärligt så att vi inte blir offer i diskussionen om vad som är en bra eller dålig skådespelare. Vi vill diskutera varför, hur det ser ut, benämna saker för vad det är, eftersom det råder brist på sammanhang och ensembler, säger Anna Wallander.

Kritiker och professor Karin Helander modererar seminariet. Övriga deltagare är skådespelarna Göran Dyrssen, Ulf Friberg, Ellen Nyman och regissören och debattören Stina Oscarson, samt skådespelaren och regissören Anna Pettersson.

MAGDALENA BOMAN

Vårbudget utan förbättringar för kulturen

Trots förslag om mer anslag innebär vårbudgeten inget positivt för kulturskaparnas villkor.

REGERINGEN FICK I HÖSTAS inte igenom sin budget i riksdagen. Men tack vare den så kallade decemberöverenskommelsen kommer allianspartierna inte samfällt rösta emot de rödgrönas vårbudget som nu presenterats.

I den finns förslag på kulturområdet som därmed blir verklighet. Regeringen kommer att rätta till de borgerligas beslut att ta 15 miljoner från samverkansmodellen, som stöttar regional kulturpolitik. En nedskärning som drabbat samverkan mellan statliga, regionala och lokala aktörer på scenkonstområdet.

Men Teaterförbundet tycker inte återställaren räcker:

– Det är välkommet att de 15 miljoner kronorna återgår till regionerna, men det ändrar inte på grundproblemet med samverkansmodellen, att den statliga uppräkningsen av anslaget fortsätter att halka efter, säger Jaan Kolk.

Skapande skola får tio miljoner kronor mer i vårbudgeten men ska nu även omfatta förskolan.

– Skapande skola ger väldigt lite jobb för professionella inom scenkonsten. Ingenting i budgeten innebär något positivt

för kulturskaparnas villkor, menar Jaan Kolk.

Arbetsmarknadsdepartementet föreslår att taket för ersättningen från a-kassan höjs från och med september i år. Ersättningen har inte höjts på många år och färre än tio procent får idag vid arbetslöshet de 80 procent av lönen som var avsikten.

– Vi välkomnar höjningen men hoppas att regeringen utreder en annan modell för deltidsbegränsningen, som ju är det enskilt största problemet. Den är inte avpassad för hur kulturarbetsmarknaden fungerar, säger Jaan Kolk.

GERT LUNDSTEDT

HALLÅ DÄR...

Kurs i filmträning för scenkonstnärer

Hallå där Robert Bengtsson, som är med i en grupp för filmträning för skådespelare. Berätta vad ni gör!

– För fyra år sedan bildade jag tillsammans med sju andra skådespelare en grupp på ideell basis för att träna oss i filmmediet. Det är en slags variant på daglig träning och kompetensutveckling även om vi bara träffas en gång i veckan. Målet är hjälpa varandra att få bättre koll på kamera, ljus, objektiv, fast och rörlig kamera med mera.

Varför är de största fördelarna med att få bättre filmkoll?

– Har du breddat dina kunskaper om film och teknik är det också lättare att bli avspänd inför kameran på auditions. Det i sin tur ökar möjligheten att få filmuppdrag. I stället för att lägga ut en massa pengar på att ett filmbolag filmar dig är det bra att kunna filma sig själv för skicka

till castingbolag, samt att lägga ut klipp på sin hemsida och göra en mer professionell profil i artistkatalogen.

Vad har du för tips till andra som vill göra som ni och kompetensutveckla sina filmkunskaper?

– Prylarna är inte det viktigaste. Du klarar dig långt med en vanlig mobilkamera och enkla program för klippning som är gratis. Youtube är en guldgruva där det går att hitta allt om hur man gör med tekniken rent praktiskt. Efter ett tag kan ni gå vidare med mer avancerad utrustning. Vi har också tagit in professionella regissörer och filmare för att få mer kunskap och inspiration. Mitt råd är att inte dra sig för att fråga om hjälp. I vår filmgrupp har vi lagt någon tusenlapp per person i en pott för att ibland kunna hyra riktigt bra utrustning och för att kunna ta in professionella yrkespersoner.

Vad har den regelbundna filmträningen gett dig?

– Jag har fått filmroller, bland annat i

Yarden som har premiär i höst. Dessutom har jag skrivit ett filmmanus som just nu ligger för bearbetning på BBCs Writers Room.

Sedan i vintras leder du själv ett par workshops i filmteknik...

– Ja, det började med att jag jobbade som musikalartist och började snacka med en kille om varför det finns vissa kategorier, exempelvis musikalartister och dansare, som sällan syns på tv och i film. Jag bestämde mig för att använda mig av mina lärdomar och starta ett par workshops på 10 veckor för att avdramatisera kameran och öka kunskapen om ljus, ljud och basallamerateknik för att få människor att komma igång. Deltagarna har mest varit skådespelare, dansare och musikalartister. Till hösten fortsätter jag med den här typen av workshops.

GERTRUD DAHLBERG

Ny teknik ska skapa tillgänglighet och nya former av scenkonst

Digitalteknik, fibernät och snabba projektioner skapar nya möjligheter inom scenkonsten.

I slutet av april ordnades en utbildningskonferens om ny teknik inom scenkonsten.

NORDISKA AKTÖRER FRÅN näringsliv, utbildningsinstitutioner och scenkonstbranschen samlades under tre dagar i Mariehamn på Åland. Scen & Film ringde upp arrangören Ann-Cathrine Fröjdö, projektledare på Riksteatern och koordinatör för ett pågående projekt om teknikutveckling inom scenkonstområdet inför konferensen i april.

Vad hoppas ni uppnå under konferensen?

– Målet är att få till stånd en plattform för fiberoptik, för de möjligheter som finns på nordisk basis. Och att skapa långsiktiga sektoröverskridande samarbeten.

På vilket sätt förändrar fibertekniken möjligheterna att visa scenkonst?

– Man kan göra saker i realtid tillsammans, utan fördröjning. Det skapar tillgänglighet och ger möjligheter för nya former av scenkonst. På konferensen har vi till exempel pianister och solister på olika platser som spelar och sjunger samtidigt fast de geografiskt befinner sig på olika sidor av Ålands hav.

Vad ser du i framtiden?

– Det häftiga är att vi i Norden har kommit längst i världen med att bygga ut fibernät. Men även om vi är väldigt duktiga på att bygga ut infrastruktur, är vi ännu inte så duktiga på att använda den. Det finns alla möjliga sätt att generera nya former av kulturupplevelser. Man kan till

exempel göra opera på nya virtuella sätt, och som åhörare kan du vara med om det exakta ögonblicket när det sker samtidigt som du befinner dig i ditt eget Folkets hus.

Vad innebär den nya tekniken ur ett upphovsrättsligt perspektiv?

– Det är frågor som Svensk Scenkonst och Teaterförbundet redan tittar på men det är alltid så med ny teknik, nya frågor väcks och så tar man dem vartefter. Vi kan ännu inte veta vad det genererar att ha ett fritt kulturnät, hur man möts och vad man producerar. Vad som går att göra upphovsrätt av är en gemensam fråga för jurister och branscherna.

LISA BODA

Normkreativa gruppen granskar Artistkatalogen

De har satt ihop en referensgrupp, bearbetar

Artistkatalogen och utbildar samtidigt sig själva.

Teaterförbundets normkreativa arbetsgrupp gör allt för att förbättra mångfalden och jämställdheten i branschen.

SOM SCEN & FILM TIDIGARE rapporterat tillsattes en normkreativ arbetsgrupp i augusti 2014. Gruppen fick i uppgift av Riksstämman att arbeta operativt – de ska med andra ord få saker att hända när det gäller jämställdhet och mångfald i film och på scen. Ett viktigt första steg för normkreativa gruppen, som består av sex förtroendevalda medlemmar från Teaterförbundet, var att tillsätta en referensgrupp med medlemmar som representerar förbundets yrkesgrupper och arbetsplatser.

– Det är viktigt att inte automatiskt tänka på sin kompis och sin kollega, därför annonserade vi i "Scen & Film", säger Inga Onn som delar ordförandeskapet i normkreativa gruppen med Måns Clausen.

Intresset för att medverka visade sig vara stort och i dag fungerar de 15 personerna i referensgruppen som ambassadörer för sina olika yrkesområden.

INGA ONN UNDERSTRYKER att Teaterförbundet har en stolt tradition av att prioritera likabehandlingsfrågor, och för nio år sedan tog man fram en checklista för jämställdhet, vilken följdes av en motsvarande lista om mångfald. Nu vill normkreativa gruppen ta fram ett "uppföljningsappendix" som medlemmarna kan använda sig av.

– Frågan som lyftes var "tänk om man får alla fel på checklistan? Vad gör man sedan?"

– Då vill vi stå till tjänst. Vi kan komma

med konkreta förslag på bra föreläsare, på litteratur och organisationer som man kan vända sig till, säger Inga Onn.

Högt på dagordningen står också att bearbeta sökkriterierna i Artistkatalogen, där teaterchefer, producenter, rollsättare med flera söker efter skådespelare. Sökkriteriet "etnicitet" fungerar nämligen exkluderande och har också blivit hårt kritiserat.

– Förbundsstyrelsen har nu beslutat att vi tar bort det tills vidare. Så ska vi i normkreativa gruppen försöka ta fram en bättre idé tillsammans med skådespelaravdelningen, säger Inga Onn.

LISA BODA

Mångsysslare Liv Elf Karlén undervisar på Scenkonstbiennalen

Visst är analys nödvändigt, men ska det hända något krävs praktik. Regissören, dramatikern, manusförfattaren och komikern Liv Elf Karlén har utvecklat metoder för att inspirera till likabehandling. På Scenkonstbiennalen håller hon i en normkreativ workshop.

SCEN & FILMS FOTOGRAF Michael Melansen erbjuder alltid de personer som tidningen porträtterar att iscensätta fotograferingen på ett sätt som berättar något om dem själva. En möjlighet som får somliga att skruva på sig och andra att bli eld och lågor. Liv Elf Karlén hör till de senare.

– Jag satsade på att se ut som en höggravid Churchill, säger hon entusiastiskt när vi ses på ett klassiskt södermalmskafé nära hennes hem.

Fotograferingen ringar in tre ämnesområden som alltid fascinerat och sysselsatt henne: gestaltning, normer och makt.

– Gestaltungsmetoden som jag har utvecklat och jobbar med utgår från idén om kroppen och identiteten som något som vi gör och iscensätter, inte någonting som är. Det är roligt att leka med; att ta den här gravida kvinnokroppen som är sinnebilden för något osjälviskt, vänt och moderligt, och sedan att stoppa in det i sinnebilden för den själviska, kapitalistiska och krigsskapande identiteten. Att visa att magen kan vara både och, förklarar hon.

I sin roll som normkritisk utbildare har Liv Elf Karlén undervisat på teaterhögskolor i Sverige och Finland; hon håller kurser på institutionsteatrar och företag, besöker frigrupper och organisationer. Första steget är att uppmärksamma deltagarna på hur vi ser på identiteter, på vilka val och icke-val vi gör utifrån normativa föreställningar och vilka fallgropar som därmed öppnar sig.

Men det viktiga är att inte fastna där. För även om Liv Elf Karlén upplever att det finns en hög medvetenhet och en genuin vilja att skapa schyssta arbetsprocesser så räcker det sällan för att förändra invanda mönster.

– Jag gillar praktik, en måste våga vara konkret, kan vi lägga in den här lilla rutinen för att omöjliggöra den här jargongen i fikarummet? Eller hitta en mer oväntad gestaltning? Sedan får en ha lite overseende, det är helt okej att inte komma hela vägen fram. Då får en ta ett steg tillbaka och analysera varför och försöka hitta en annan metod, förklarar hon.

I Liv Elf Karléns egen karriär har språnget mellan idé och praktik varit kort. Direkt efter teaterlinjen på gymnasiet startade hon och några vänner den feministiska frigruppen Lacrimosa. Frustrationen över att det saknades pjäser som de ville sätta upp ledde till att hon helt sonika började skriva dramatik själv. Samt regissera. Scenografier byggde de av material de fiskade upp ur containrar.

– Frigrupp var bra för mig. Jag har alltid varit lite tjurig när det gäller att ingå helt på någon annans villkor även om jag alltid gjort turer in på institutioner. Den röda tråden för många tidiga

produktioner på Lacrimosa var olika sceniska experiment för att skildra positionen som det andra, säger hon om gruppen som varit hennes huvudsakliga bas och skola.

Lacrimosas senaste uppsättning, "Kränkt – the musical" undersöker mekanismer som växer när den normativa positionen utmanas.

När Liv Elf Karlén klev in på stå upp-scenen var det lika självklart att bilda sig ett eget sammanhang, trion "Humormaffian".

– Vi drev en stand up-klubb i två år dit vi valde att bjuda in människor som vi själva tyckte var roliga, det var jättehärligt. Vi producerade hela tiden, skrev en ny show i månaden, och det märktes nog också, säger hon och skrattar.

Emellanåt har Liv Elf Karlén gästspelat i "mainstream-sammanhang", bland annat som manusförfattare för det populära humorprogrammet Kvarteret Skatan.

– Det finns väldigt skickliga människor inom hantverket humorskrivande men det är klart att man får fightas mycket mer. Att jobba på SVT innebär i princip en manlig producent, en manlig redaktör, en manlig regissör... Det är fortfarande oerhört mansdominerat och vithetsdominansen ska vi inte ens prata om.

När jag ber henne exemplifiera vad det innebär i praktiken kommer svaret i form av en sammansmältning av komikern och den normkritiska utbildaren. "Det här är väl ändå lite smalt", kan de säga. Liv Elf Karlén rycker lätt på axlarna, lägger huvudet lite på sned och ger svar på tal med vänlig röst:

"Nja, det handlar om hälften av befolkningen".

LISA BODA

Född: 1982.

Bor: På Södermalm i Stockholm.

Familj: Partner och treårigt barn samt bebis på väg.

Senaste produktioner: "Kränkt the musical" som undersöker näthat i musikalform och som spelats på bland annat Kulturhuset Stadsteatern Skärholmen och på Dramalabbet. Mellanstadiepjäsen "Bland andra koraller" om tvåkönsnormen för Teater Scratch i Luleå.

Aktuell: Håller i en workshop på Scenkonstbiennalen i samarbete med normkreativa gruppen från Teaterförbundet.

Vad deltagarna har att vänta: En föreläsning om normers mekanismer. Sedan diskussion om verktyg och lösningar för att hitta strategier eller svar på tal om en råkar ut för negativ maktutövning och om hur rekryteringen till scenkonstbranschen kan breddas

– Det är vansinnigt roligt att göra de här kurserna och möta människor som får skitsmarta idéer, säger Liv Elf Karlén om sitt arbete som normkritisk utbildare och metodutvecklare.

Ett pensionsavtal äntligen klart!

Efter mer än 15 år av kamp och förhandlingar finns nu ett nytt pensions- och omställningsavtal på plats för de som arbetar vid scenkonstinstitutionerna.

Avtalet ger ett rejält stöd för omställnings- och karriärväxling, löneökningar på tio procent för dansare, samt högre pensionsavsättningar för andra konstnärliga grupper.

I APRIL SKREV TEATERFÖRBUNDET, tillsammans med arbetsgivarparten Svensk Scenkonst och Sveriges Yrkesmusikerförbund (Symf), under ett omställnings- och karriärväxlingsavtal för konstnärliga yrken, och ett nytt tjänstepensionsavtal som gäller för alla personal.

Den tidigare statliga Pisa-pensionsförordningen försvann vid årsskiftet och därmed den lägre pensionsåldern för vissa yrkesgrupper.

Istället har parterna i ett kollektivavtal enats om hur omställnings- och karriärväxlingsstöd ska erbjudas dansare, sångare och musikalartister. Teaterförbundet betecknar överenskommelsen som ett "rejält stöd" för omställning och karriärväxling.

Dansare vars löner hållits tillbaka på grund av deras tidigare låga pensionsålder gottgörs i det nya avtalet med en löneökning på tio procent. Medan alla andra konstnärliga grupper – skådespelare, regissörer, scenografer med flera – ofta med osäkra anställningar kompenseras genom att pensionsavsättningen höjs med två procent.

De nya pensionsavtalen innebär att det övergångsvis finns två olika pensionslösningar på institutionerna. Dels den grupp som går kvar i det gamla systemet (personer som har fem år eller kortare kvar till hittillsvarande pensionsåldrar), dels de som går på de nya avtalen. Alla anställda som har mer än fem år kvar till pension inkluderas i det nya tjänstepensionsavtalet, medan de konstnärliga grupperna också omfattas av det nya omställnings- och karriärväxlingsavtalet.

– Det nya avtalet är ett lyft för frilansare i förhållande till Pisaförordningen som i huvudsak exkluderade den som inte var

tillsvidareanställd, säger Teaterförbundets direktör Jaan Kolk.

– Tillsvidareanställda och visstidare behandlas lika i det nya systemet, men förmånerna är beroende av hur mycket man arbetat på de institutioner som faller under avtalet. En tillsvidareanställd får ut mer än en frilansare i karriärväxlingsstöd då de oftast arbetat fler år på institution.

Jaan Kolk har arbetat i mer än ett decennium för att få det nya pensionsavtalet på plats.

– Det blir bättre att parterna själva nu reglerar saker i ett kollektivavtal än att staten gör det. Så det är en seger för partsmodellen. Vi kan göra lösningar som staten har svårt att göra. Hade vi fått råda i frågan hade vi inte haft den här surdegen i nära 20 år.

Teaterförbundet är fortsatt kritiskt till hur regeringen hanterat pensionsfrågan. Tidigare kostade systemet 300 miljoner kronor, nu 180 miljoner kronor. Hur de så kallade "frigjorda medlen" på 120 miljoner kronor ska användas är ännu oklart. Regeringen har i ett regleringsbrev till Kulturrådet och de statliga scenkonstinstitutionerna flaggat för att resurserna ska användas till verksamheter som främjar förnyelse, utveckling och kompetensutveckling på scenkonstområdet samt till att öka dansaryrkets attraktivitet.

– Allra senast i budgetproppen i höst vill vi ha besked om hur regeringen avser att gå vidare med frågan om kompetensutveckling och då särskilt för frilansare, säger Jaan Kolk.

GERT LUNDSTEDT

För detaljer i avtalet, och vad som gäller för dig, läs på Teaterförbundets hemsida.

Stiftelse ska sköta karriärväxling för sångare, dansare och musikalartister

Den nya pensionslösningen ger dansare, sångare och musikalartister rätt till karriärväxling och omställning. Dansare får också löneyft på tio procent.

DEN STORA NYHETEN i pensionsöverenskommelsen för sceninstitutionerna (se artikel sid 12) är att ett omställnings- och karriärväxlingsstöd för dansare, sångare och musikalartister på tre år med en möjlig påbyggnad upp till sex år.

Det nya omställnings- och karriärväxlingsavtal som Teaterförbundet enats om med Svensk Scenkonst och Sveriges Yrkesmusikerförbund (Symf) kommer att skötas av en nybildad stiftelse, Kollektivavtalsstiftelsen Scenkonstens Omställning, SOK.

Som stiftelseägare får Teaterförbundet ett starkt inflytande över regler och hur verksamheten ska utvecklas. Den nya stiftelsen kommer att träda i kraft vid årsskiftet 2015/16.

Karriärväxling och omställning finansieras av en avgift på 26 procent som arbetsgivaren sätter av på lönen för dansare, sångare och musikalartister. En nära samarbetspartner i arbetet med karriärväxling och omställning är Trygghetsrådet TRS, som har bred erfarenhet av scenkonstens arbetsmarknad. Utöver det ekonomiska stödet till omställning och karriärväxling kommer den som kvalificerat sig även erbjudas personlig rådgivning.

För att kvalificera sig till det ekonomiska karriärväxlingsstödet krävs att dansare under de senaste fem åren varit anställda 18 månader vid sceninstitutionerna, för sångare och musikalartister gäller de senaste fyra åren.

Vidare krävs att man som tillsvidareanställd dansare lämnar sin anställning senast vid 43 år, som sångare eller musikalartist vid 56 år. Men avtalet påverkar eller inskränker inte anställningskyddet och rätten att vara kvar i sin anställning.

Omställnings- och karriärväxlingsstödet är treårigt och er-

sättningen är 90 procent av den tidigare lönen. För att få fullt stöd krävs anställningar i sammanlagt 18 år. Färre år ger lägre stöd och det krävs minst fyra år av anställningar.

Avsikten är vidare att efter tre år kunna bygga på omställnings- och karriärväxlingen i ytterligare tre år, då med 75 procent av lönen. Men möjlighet till påbyggnad beror på stiftelsens ekonomi.

YTTERLIGARE EN PART I SAMARBETET med TRS och stiftelsen för karriärväxling är Dansalliansen som också bygger upp ett karriärväxlingsstöd för frilansande dansare. Ett samarbete Teaterförbundet på sikt hoppas ska kunna bli det karriärväxlingscentra för dansare inom ramen för TRS.

Dansarna får också en lönehöjning på tio procent från den 1 januari 2015 eftersom deras löner under åren fått stå tillbaka för den låga pensionsåldern.

– Det är en bra början men vi menar att det borde finnas ytterligare utrymme för höjningar inom ramen för de frigjorda medel som ligger utanför pensionsöverenskommelsen.

Jaan Kolk är i det stora nöjd utifrån de ekonomiska ramar som funnits för avtalet.

– I förhållande till utgångsläget i de här förhandlingarna har vi uppnått väldigt mycket. Rätt till tre års karriärstöd med 90 procent av lönen fanns inte på kartan och lönehöjningarna för dansare var kopplade till krav på ändrade anställningsformer.

GERT LUNDSTEDT

Hur blev pensionslösningen för dig?

Risken är att dansare går tidigare

Nathalie Nordquist, 35 år, premiärdansös vid Kungliga Baletten:

– Den starkaste känslan är att en trygghet har försvunnit. Det nya pensionsavtalet innebär att om jag avslutar min 24 år långa karriär som ballerina när jag är 43, då kan ansöka om ett treårigt ”karriärväxlingsstöd”. Vid 46 års ålder ska jag söka ett arbete som kan försörja mig till dess att jag är 65. Risken finns att dansare över 35 års ålder överväger att avsluta sina karriärer tidigare för att undvika att vara utan försörjningsmöjligheter. Då går man miste om den konstnärliga nivå som en erfaren dansare tillför.

Dansare, 34 år på Skånes Dansteater:

– Vi dansare har förlorat mycket pengar och säkerhet! Endast tre års stöd efter 18 års jobb, och möjligheten att bygga på med ytterligare tre år är ”beroende på stiftelsens ekonomi”? Löneökning på tio procent på en redan låg lön hjälper bara måttligt tyvärr. Det finns de som liksom jag blev anställda för över tio år sedan under vissa villkor och har planerat sin ekonomi därefter. Det gamla systemet var ohållbart, men många utav oss hamnar i kläm och det är sorgligt.

Hur blev pensionslösningen för dig?

Jag går kvar i det gamla systemet, tur!

Nikolaus Fotiadis, 40 år, dansare Kungliga operan:

– Jag har turen att gå på det gamla systemet som är otroligt mycket fördelaktigare än det nya systemet. För mig blir det mycket mer pengar utspjutt på en längre tid jämfört med att få ett karriär- och omställningsbidrag på upp till sex år. Men det är självklart bra att det finns, trots att det är begränsat till sex år. De som omfattas av det nya systemet har fått så mycket pengar insparat på sig.

Avtalet är i huvudsak positivt

Jesper Taube, 43 år, operasångare Kungliga operan:

– Det nya avtalet är i huvudsak positivt. Som anställd solist i 15 år kommer jag vid 65 års ålder dels att få ut en omräkningspension från gamla Pisa-avtalet, dels ha möjlighet att utnyttja det treåriga omställningsavtalet med möjlighet till förlängning. Eller vara kvar i tjänst. De flesta sångare har vid 56 års ålder små möjligheter att ställa om via utbildning, men förhoppningsvis är man attraktiv på frilansmarknaden eller så väljer man att sadla om. Det jag skulle önska är ytterligare flexibilitet uppåt i åldersspannet för omställning, eller möjlighet att sprida ut omställningsstödet över flera år.

Jag har förlorat på avtalet

Therese Fredriksson, 36 år, dansare Göteborgsoperan:

– Personligen har jag förlorat på den. Jag har jobbat i så många år och samlat ihop så mycket pensionspengar att jag från 43 till jag blir 65 skulle fått 18 000 kronor i månaden. I runda slängar tre och en halv miljon kronor. Nu får jag istället 90 procent av min lön i tre år, och eventuellt någon procent ytterligare pension vid 65. Men de som är yngre eller kommer utifrån och jobbar i Sverige de tjänar på det nya systemet. Och jag förstår att det behövs ändras eftersom det var en ohållbar situation.

Jag missar ökade pensionsavsättningar

Bodil Granlid, 55 år, frilansande skådespelare:

– Som skådespelare vid min ålder innebär uppgörelsen att jag blir kvar i det gamla systemet. Vilket för mig som frilansande skådespelare innebär att jag inte får två procent i ytterligare avsättning till pensionen när jag har kontrakt på en institution.

4:e teatern söker konstnärlig ledare

Läs mer på
www.4e.se

4:e teatern

VÄSTANÅ TEATER BERÄTTAR

Lomjansguten

en spelmannssågen

Efter Lars Anderssons roman Regi: Lelf Stinnerbom Musik: Magnus Stinnerbom

Berättelsen om en fattig spelmannsvirtuos från Värmlands finnskog som blev en lång rad spelmäns läromästare. En konung och en drömmare!

Ole Bulls elev i Nationalromantikens Kristiania, nu på hemväg efter sju svåra år i rallar- och flottarlag och som restaurangmusiker i träbaronernas nya tid.

Premiär Midsommardagen
Berättarladan i Sunne

Biljetter: Scala +46 54 19 00 80 - Ticnet +46 77 170 70 70

Södra Ås 93
Östra Ämtervik
0565 30100
0702 550005

Solbacka
GÄSTGIVERI

info@hotellsolbacka.se

**Et utsökt måltid
og en god natts
sövn.
I sagaens verden.**

Broby Gästgivaregård
HOTELL - MAT - KONFERENS

i Sagolika Sunne, Långgatan 25
+46 565 133 70 www.broby.nu info@broby.nu

Spanjorer och fransmän gillar bio

Spanjorer och fransoser gillar att gå på bio. Det framgår av det senaste nyhetsbrevet från Filminstitutets Kreativa Europa Desk MEDIA som bevakar bland annat EU och film. Enligt statistik från European Audiovisual Observatory såldes 2014 totalt 911 miljoner biobiljetter, en ökning med 5,4 miljoner inträden från året innan. Det är framför allt i Spanien och Frankrike som siffrorna ökar, medan det i två tredjedelar av EU istället visar sjunkande siffror. Störst fall är det i Tyskland och Italien med minus 6,1 procent vardera.

Skånes dansteater firar 20 år

Skånes dansteater fyller 20 år. Det firar den södra dansscenen med att i höst presentera en föreställning som "binder samman då och nu". Konstnärlig ledare och vd för Skånes dansteater är Åsa Söderberg som i ett pressmeddelande säger om förelsedagsföreställningen:

– Vi är på uppdrag att leka så mycket vi bara kan. För att leka är inte bara roligt, spontant och frivilligt. Leken lindrar också stress och sammanlänkar oss med varandra och världen omkring oss.

Shake it Collaborations med Miss U. Regionteatern i samarbete med NorrlandsOperan.

Kronoberg satsar på dans

Regionteatern Blekinge Kronoberg tar ett helhetsgrepp om dans och koreografisk scenkonst inför de kommande åren, rapporterar Länsteatern.

Nytt för 2015 är bland annat att regionteatern samproducerar nya verk tillsammans med några av Sveriges främsta koreografer. Satsningen ingår i projektet Kronoberg Blekinge utvecklar scenkonsten och finansieras av dels de två regionerna och Växjö kommun, dels Kulturrådet.

– Arbetet ingår i en strävan från Regionteatern att utvecklas till en scenkonstinstitution med ett bredare utbud av scenkonst, säger teaterchef Magnus Holm.

Svenskt i Cannes

Det är i år 100 år sedan Ingrid Bergman föddes. Vid årets upplaga av filmfestivalen i Cannes, den 68:e, som invigs den 13 maj pryds den officiella festivalaffischen av Ingrid Bergman. Affischen påminner också besökarna om att Stig Björkmans dokumentärfilm Jag är Ingrid får världspremiär vid årets festival. Vid Cannesfestivalen tävlar även en svensk kortfilm, Isabella Carbonells Pojkarna på Kritikerveckan. Ytterligare två svenska filmer är uttagna till festivalen: Magnus von Horns långfilmsdebut Efterskalv och David Sandbergs actionkomedi Kung Fury, båda i sektionen Directors' Fortnight.

Kulturrådet delar ut 38 miljoner kronor

Kulturrådet beviljade nyligen drygt sju miljoner kronor till 44 aktörer inom den fria scenkonsten. Tio av dem fick pengar från Kulturrådet för första gången. Totalt inkom 171 ansökningar om totalt 38 miljoner. De sju miljoner kronorna har fördelats med avsikten att öka tillgången till scenkonst över hela landet. Kulturrådet har därför prioriterat aktörer som turnerar. En stor del av projekten som får pengar vänder sig till barn och unga. Kulturrådet skriver att även om flertalet av projekten kan betraktas som teater "så är cirkus, performance, musikdramatik och olika blandformer representerade bland de prioriterade ansökningarna".

Tio miljoner i projektbidrag

Totalt delar 107 projekt runt om i landet inom teater, dans och film på 10,4 miljoner kronor efter att Konstnärsnämnden fördelat 2015 års projektbidrag. Enligt nämndens beslut beviljas inom teaterområdet "29 skådespelare, regissörer och nycirkusartister drygt 3 miljoner kronor för projekt inom en rad olika scenkonstuttryck". Vidare får 33 koreografer och dansare dela på 3,2 miljoner kronor. Framförallt har kort- och dokumentärfilm fått ett stort tillskott, och allt som allt delar 45 filmprojekt på 4,2 miljoner kronor.

Kulturpengar till Lund

Lunds kommun fick mellan 2011 och 2014 närmare sex miljoner kronor i tillskott från Framtidens kultur för innovativa idéer på kulturområdet.

Stiftelsen Framtidens kultur skapades för att fördela pengar från löntagarfonderna när de avvecklades på 90-talet. Även om stiftelsen nu också är avvecklad finns det fortfarande statliga pengar kvar att fördela. Pengar som Lunds kommun får del av och matchar med ytterligare en halv miljon kronor om året i tre år fram till 2017. Totalt blir det 700 000 om året till innovativa kulturidéer. Tidigare har bland annat flera filmprojekt fått pengar.

Dramaten miljöforskare

Projektet Människans scen är ett samarbete på Dramaten mellan scenkonstnärer och miljöforskare som satte igång i vår och som ska redovisas i december.

Medverkar gör komikern Özz Nujen, dramatiker Gertrud Larsson, psykologen Jenny Jägerfeld och forskarna Anna Roosvall och Henrik Carlsen. Samarbetet undersöker olika aspekter av vad det innebär att vara människa i en ny tidsålder, "antropocen", som kännetecknas av människans dominans på jorden och hur vi påverkar fundamentala system som klimat, vatten och skogar.

Målet är att utveckla nya samarbetsformer, men också nyskriven dramatik.

– Vetenskapen innehåller mer dramatik än dramatiken just nu. Det känns intressant att blanda vetenskap och dramatik, säger Özz Nujen.

Ester Martin Bergsmark prisas

Svenska Filmakademien delar för 2014 ut Kurt Linders Minnesfondsstipendium till regissören Ester Martin Bergsmark. Stipendiet har delats ut sedan 1969 till personer under 35 år som gjort framstående insatser på filmens område.

Bland tidigare pristagare märks Lukas Moodysson och Stina Ekblad. Svenska Filmakademien har 150 ledamöter, och motiverar årets val av Ester Martin Bergsmark med: "För att ha förnyat insikten att en av filmmediets viktigaste uppgifter är att visa att en annan värld, en annan verklighet, en annan tillvaro är möjlig.

Filmens såväl hyllade som kritiserade förmåga till föreställning och föreställning kan vara så mycket viktigare än underhållning eller ens konst: att vara en annan är för många en levd erfarenhet".

Stipendiet är på 20 000 kronor.

Nya medarbetare

ÄR DET DIG VI SÖKER?

Scenkonst Västernorrland söker:

- Belysningsmästare
- Marknadsförare
- Teknisk samordnare
- Strateg / samordnare
med särskilt fokus på barn och unga

För mer information om tjänsterna
WWW.SCENKONSTVASTERNORRLAND.SE

Scenkonst Västernorrland har som uppdrag att skapa ett brett utbud av dans, film, musik och teater i hela Västernorrland, där kvalitet och mångfald skall stå i centrum för verksamheten.

Erik lämnade Stockholm för att bli vild och spontan

Regissören Erik Holmström, före detta konstnärlig ledare för Turteatern, lämnade "skitstaden" Stockholm för att spela dockteater för vuxna i Malmö. Teatern ska jobba gränsöverskridande med bild- och seriekonst.

JAG ÄR FÖRST OSÄKER PÅ OM jag har kommit rätt. Malmö dockteaters verksamhet är underjordisk i ordets rätta bemärkelse, inrymd i ett garage under ett anonymt kontorshus i stadsdelen Sofielund. Ingen skylt, bara ett gatunummer. En rökande man i garagenedfarten bekräftar att det är här teatern håller till. Lokalen kallas Underverket. I samma hus ryms också frigrupperna Potato Potato och Karavan. Och en cykelverkstad, som man passerar innan man når dockteaterns hjärta, ett stort rum än så länge proppfullt med rekvisita, halvfärdiga kulisser och fyrkantiga dockor i gråmålad kartong.

Regissören Erik Holmström, före detta konstnärlig ledare för Turteatern i Stockholm, gruppen bakom kritikerrosade publik-succéer som Valerie Solanas "Scum-manifestet" och "Den nya gudomliga komedin", har flyttat till Malmö och startat en dockteater. Varför det? Det finns flera svar på den frågan. Vi slår oss ner i ett hörn i lokalen, fritt från rekvisita.

– Att lämna Stockholm var ett aktivt beslut. Jag kände att jag ville vidare. Och Stockholm är en skitstad på många sätt, kulturlivet är låst, det finns för lite spontanitet, för få marginaler. Men det handlade om annat också. Jag ville bli mer självständig, hitta mitt eget konstnärskap. Turteatern var ändå mycket av en institution med traditionella arbetsprocesser. Det jag gör här hade jag aldrig kunnat göra där, säger han och sveper med armen över lokalen.

– Bygga scenografi i tre månader. Kompisars kompisar som kommer hit och jobbar för att det är kul. Jag längtade efter något lite vildare, efter att bli mer processinriktad och spontan.

Att det blev just Malmö är ingen slump. Erik Holmström gick Teaterhögskolan här i mitten av 2000-talet och talar gott om stadens kreativa stämning. Malmö dockteater har än så länge ingen fast ensemble, den enda skådespelaren som följer med från Stockholm och Turteatern är Andrea Edwards. Annars kommer medarbetare att plockas in efter hand inför varje projekt. En av grundtankarna med teatern är också att arbeta gränsöverskridande med andra konstformer, som bildkonst och seriekonst.

Men berätta. Det här med dockteater, är det något du sysslat med tidigare?

– Egentligen inte. Att det blev just dockteater hänger ihop med mitt intresse för scenografi. Att se på scenrummet som form. Jag har gjort min egen scenografi några gånger tidigare och har lockats mer och mer av att göra kulissvärldar. Jag tycker om när det går åt bildkonsthållet. Att göra dockteater är att ta det ett steg längre, att även rollerna blir objekt.

Är det inte en väldigt speciell teknik att jobba med dockteater?

– Jo, absolut. Vi provar oss fram. Det viktiga är inte att bli hundra procent dockspelarproffs. Det kommer att bli ett uttryck som är personligt. Jag har inte kollat på hur andra gör. Och jag kan tycka att det just nu är en kvalité. Vi behöver inte tänka att vi ska leva upp till hur något ska vara. Vilket inte hindrar att vi kan bjuda in och samarbeta med dockspelare och dockmakare i framtiden, det ser jag fram emot.

Erik Holmström utvecklar resonemanget och menar att det råder en stark hantverksbetoning inom teatervärlden. Istället för att se till det konstnärliga uttrycket och hur man kan undersöka och utveckla det, stirrar man sig blind på tekniken.

– Sen är det lite roligt att kalla sig för Malmö dockteater. Det låter väldigt traditionstyngt och det låter definitivt som barnteater. Men det kommer visa sig att det inte är så, det tycker jag är en fin krock. Vi kommer att spela för vuxna och vår vision är strikt estetisk.

Så du skiter i traditionen?

– Ja, det kan man nog säga. Jag skiter i traditionen totalt.

Efter presstopp är det premiär för gruppens första uppsättning, "Funktionell dumhet. Den utgår ifrån sociologen Roland

Paulsens nyutkomna bok, "Vi bara lyder", en studie av Arbetsförmedlingen och dess organisatoriska brister.

Din pjäs "Den nya gudomliga komedin" som spelades på Turteatern för ett par år sedan handlade om alliansregeringens arbetslinje och utgick också ifrån en bok av Paulsen. Är det här ett tema du inte kan släppa?

– Så är det nog. Jag tänker ju samhällskritiskt och Paulsens böcker har varit aha-upplevelser för mig. Man behöver inte resonera så teoretiskt, hans frågeställningar skulle kunna ställas av ett barn: Varför fyller vi våra liv med att jobba så mycket när vi har en teknisk utveckling som gör att vi inte behöver? Det blev så tydligt för mig.

Pjäsen är ett slags dokumentär och handlar om när Paulsen skrev boken. Alla repliker är autentiska citat från intervjuer med handläggarna på förmedlingen. Erik Holmström, som själv tillverkat alla dockor, lockades av att arbeta med det dokumentära som kontrast mot dockornas lite klumpiga och ihoplimmade utförande. Samtidigt är allting skapat utifrån foton som förlagor. Han visar mig dockan som föreställer Roland. Den har samma grå och fyrkantiga form som de andra kartongdockorna, men anskitet med de rörliga ögonen är förbluffande porträttlikt.

Det råder en febril aktivitet i det stora, rörliga teaterrummet. Under vårt samtal kommer hela tiden folk fram och frågar om praktiska saker. Den halvfärdiga kulissen föreställer Centralbadet i gråa färgnyanser. Roland Paulsen, eller dockan Roland, hade ett viktigt möte här som ska iscensättas.

Vi har ett par teman till att avhandla innan det är dags för mig att gå.

Du har många olika roller på teatern: du regisserar, är skådespelare, gör scenografi och skriver. Vilken roll ligger dig närmast?

– Jag börjar mer och mer känna mig som en scenograf faktiskt. Jag tänker på rummet, det är det rumsliga jag går igång på. Men min själ ligger i sådana här projekt, där jag känner mig mer som en konstnär än som en teatermakare.

Hur tänker du kring begreppet politisk teater?

– Jag är intresserad av politik och dras till samhällsrelaterade ämnen. På det sättet gör jag politisk teater. Men jag blir mindre och mindre intresserad av färdiga budskap, jag vill undersöka saker och ting. Och jag ser allt från en estetisk utgångspunkt. Estetik kan också vara politisk.

Pjäsen du satte upp på Borås stadsteater förra året hade titeln: "Teatermannen som förändrar världen."

– För mig var den pjäsen en uppgörelse med mig själv och teatern. Vad håller vi på med när vi säger att vi vill göra teater som förbättrar världen? Vet jag något som publiken inte vet? Ska jag förändra publiken? Pjäsen handlade om det. Vilka är drivkrafterna när vi sätter upp teater?

Och vilka är de?

– Det är en stor levande gåta. Man måste inte ha svar på allting.

Efter en liten stund kommer ändå ett svar:

– Jag tror att den grundläggande drivkraften hos teatern är något rituellt. När det gäller dockteater blir det ännu tydligare. Det står människor på scenen som ger liv åt objekt, som människor tittar på, som i sin tur också ger liv åt de här objekten. Upplevelsen skapas gemensamt, man samlas. Det är som en gudstjänst utan gud, något heligt.

Jag lämnar underjordens rituella förberedelser och gratulerar Malmö till en ny experimentscen.

Nils Dernevik, Andrea Edwards
och Malin Morgan.

OLINE STIG

"Clowner utan gränser har lärt mig förlåtelse och förståelse"

I 20 år har Clowner utan gränser rest till utsatta områden världen över i syfte att sprida skratt och glädje till barn utan vuxna. Nyligen reste skådespelaren Oldoz Javidi med organisationen till Libanon där hon mötte syriska barn på flykt.

– Kriget sitter i barnens kroppar. De lever med en sådan ångest att deras kroppar vibrerar. De flesta har oerhört svårt att vara still, säger Oldoz Javidi.

SCEN & FILM TRÄFFAR OLDOZ JAVIDI några veckor efter hemkomsten och hon är fortfarande tagen av resan.

– Jag kan än idag höra barnen i mitt huvud om natten, deras skrik när vi stod på skolgården. Det var kaos, alla bara skrek. Det var närmare 600 barn i eftermiddagsklasserna. Besöket i Libanon hör till mina starkaste upplevelser från de jobb jag gjort med clownerna.

Clowner utan gränser mötte Oldoz Javidi första gången när hon gick på Teaterhögskolan i Göteborg i början av 00-talet. För henne var det befriande att höra hur de jobbade, men då var hon livrädd för själva clowner. Hon beslutade sig ändå för att bli medlem i organisationen.

– Jag lockades av den där kombinationen artisteri och innehåll. För mig som var politiskt aktiv var det ett sätt att få substans i det

jag gör och inte bara fokusera på mitt ego. Men det tog tio år innan jag vågade sätta på mig clownnäsan!

Under senare år har hon gjort tre egna resor med Clownerna, först till Moldavien, sedan till Burma. Denna gång är hon både samordnare, workshopledare och medverkande artist på resan.

I LIBANON DRIVER CLOWNERNA ett projekt som heter Skola och skratt tillsammans med Sverige för UNHCR, FNs flyktingorgan. Det går ut på att ge syriska barn som flytt till Libanon en plats i Libanons skolsystem och psykosocialt stöd för barnen att integrera med de andra barnen och orka med skolan. Trots att flyktinggruppen är gigantiskt (närmare 1,3 miljoner flyktingar har kommit till landet) får bara en fjärdedel av alla syriska barn gå i libanesiska skolor.

Alex Hinchliffe

Under tre veckor reste clownerna runt till skolor och andra samlingsplatser för syriska flyktingar, de besökte även två palestinska flyktingläger. Oldoz Javidi, tillsammans med Desiree Holmqvist och Pär Söderlund.

Barnen är så traumatiserade och för att kunna tillgodogöra sig utbildning krävs det att de kan slappna av och känna trygghet – något som clownerna med sin specialistkompetens kan bidra med, både genom egna föreställningar och i undervisningssyfte.

– Kriget i Syrien har pågått i fyra år och gränserna till Libanon har nu stängts. De kan inte släppa in fler flyktingar i landet som ju är mindre till ytan än Skåne, berättar Oldoz.

Libanon tillåter ingen uppbyggnad av flyktingläger. På 1960-talet tog landet emot 400 000 palestinska flyktingar, hälften av dessa lever fortfarande i läger. Som flykting i landet tillåts du inte att arbeta. Det innebär att syrierna som kommit de senaste fyra åren lever utspridda överallt och inte alltid är så lätta att hitta.

– Vi besökte bara mixade skolor. De barn som kom tidigt till Libanon är mer integrerade och de går tillsammans med libanesis-

ka barn på förmiddagarna, medan de mer nyanlända flyktingbarnen går i skolan på eftermiddagarna.

Under närmare tre veckor reste clownerna runt till skolor och andra samlingsplatser för syriska flyktingar, de besökte även två palestinska flyktingläger.

– Vi var fyra artister och gjorde en föreställning där vi spelade skolbarn på väg till skolan. Men vi kom aldrig fram, vi var hela tiden försenade, för att det fanns så mycket roligt att göra på vägen dit. Totalt spelade vi 24 föreställningar för barn. Dessutom utbildade vi under två helger 100 libanesiska scouter som arbetar med flyktingbarnen i samarbete med skolorna, berättar Oldoz.

I LIBANON FINNS EN STARK scoutrörelse. Tanken med Skola och skratt är att utbilda dessa scouter och att ge dem verktyg att

Alex Hinchliffe

Alex Hinchliffe

Henna Kaikula i de syriska skolorna i Libanon.

jobba med barnen. Endast libaneser får jobba i skolorna.

– Vi undervisade scouterna i storytelling, jonglering, lek och mindfulness. Tanken är sedan att dessa 100 personer ska lära ut sina kunskaper till andra som en slags vågrörelse, berättar Oldoz.

Syftet är att ge barnen ett lugn så att de kan koncentrera sig på skolan, hitta ögonblick av fokus som gör att de kan släppa allt det som snurrar i huvudet. Med hjälp av storytelling får barnen möjlighet att berätta historier de varit med om och hitta sammanhang för dem att få ut sina känslor och erfarenheter på. Mindfulnessövningarna i sin tur bygger på tillits- och sinnesövningar. Att blunda, bli ledd, att bli närvarande i sin kropp och kunna stanna nuet. Pedagogiska lekar och jongleringen ger också barnen möjlighet att fokusera på en enda sak, ytterligare ett sätt för barnen att kontrollera sin oro på.

– Jag jobbade med mindfulness, många av dessa övningar var

direkt riktade till scouterna för att de ska klara av att möta barnen varje dag utan att gå sönder själva.

Det var dock en avsevärd skillnad på att spela för barnen i de palestinska flyktinglägren och att uppträda i skolorna för Oldoz.

– Mötet med de syriska barnen går nästan inte att beskriva. Kriget sitter fast i deras kroppar. De förstår det inte själva. Oron kommer ut i fullständig hysteri. Det är barnkroppar som vibrerar, ögon som suger in dig, barnhänder som inte släpper taget om dig, det var svårt att värja sig mot. Sorgen och tårarna brukar komma i bussen efteråt, när man väl åker därifrån. Nu hade jag svårt att hålla gråten tillbaka inför barnen. De ville inte gå, lärarna fick slita bort dem från oss. Det blev så tydligt att det här var barn som för sin överlevnad slet tag i oss. När en bebis gör så, kan vi charmas, men när sju-åttåringar gör likadant utan att förstå varför, då blir det något annat, och det var tusentals! Det går inte

– Mötet med de syriska barnen går nästan inte att beskriva. Barnkroppar som vibrerar, ögon som suger in dig, barnhänder som inte släpper taget om dig, det var svårt att värja sig mot. Det blev så tydligt att det här var barn som för sin överlevnad slet tag i oss, säger Oldoz.

att undgå att fråga sig hur många av dessa små barnansikten som med egna ögon upplevt Isis övergrepp...

BESÖKEN I DE PALESTINSKA flyktinglägren präglades mer av en stagnerande känsla. Lägren fungerar idag som en stat i staten. De är väldigt kontrollerade. Palestinierna får röra sig fritt, men de tillåts fortfarande inte, trots att de bott 40 år i landet, att jobba. Libanesisk polis får inte komma in i lägren.

– Det finns mycket spänningar i Libanon idag, rasism från alla håll. Lite krasst kan man säga att om palestinerna ses som parasiter, så betraktas syrierna som kvalster. De har så låg status. Det råder en oerhört hård stämning.

Nu har Oldoz fullt upp med att samla ihop utvärderingar och ge feedback från mötena med de scouter som utbildades i mars. De kommunicerar via mejl och snart ska hon samordna

en ny resa till Libanon med ett nytt gäng artister. Clownen utan gränser arbetar efter en specifik metod.

– Det du gör måste vara icke verbalt. Du ska kunna spela din akt för allt från 10-10 000 personer. Det ska vara synligt. Du måste kunna bära din rekvisita själv. Du får inte vara beroende av ljud, ljus eller elektricitet. Du har din egen akt som bygger på dig och som du kan göra helt själv, men även i ett sammanhang med andra. Men din akt ska också kunna sättas ihop med andras akter.

Även denna gång ska 100 nya scouter utbildas i Libanon.

– Idag är jag lugn i min clown. Men faktum är att det gick så långt att jag faktiskt gick ett magisterår på STDH för att förstå min rädsla för clownen. Jag har lärt mig massor genom Clownen utan gränser. Förlåtelsen och förståelsen för andra människor har växt i mig. Att tänka några gånger till, innan jag dömer. Resorna har öppnat upp mina ögon för att en människa inte är ens

Alex Hinchliffe

handlingar, och inte ens förutsättningar. Allt beror på vem eller vilka som har makten och ger dig de förutsättningar som utgör grunden för dina val och handlingar. Det finns många aspekter bakom, fattigdom är den svåraste.

MAGDALENA BOMAN

Clowner utan gränser

- Clowner utan gränser har en stab på närmare 250 artister som står redo att resa ut och jobba med barn i olika utsatta områdena världen över. Organisationen har dubbla funktioner. De reser ut och möter utsatta barn, men de ser sig själva också som en länk till Sverige och gör föreställningar om sina erfarenheter från resorna. Med tiden har Sverige blivit ett allt större fält för clownererna att verka i.
- Clownererna driver även två projekt för ensamkommande barn på flykt. I november ställer Dansens hus sina lokaler till förfogande för "Drömgalan". Till den kan vem som helst köpa biljetter, men man ger bort sin plats till ett barn. Clowner utan gränser ordnar då en helkväll med scenisk underhållning och galafest med mingel för 750 ensamkommande barn på flykt.
- Ett annat projekt heter "Välkommen till Sverige" och går ut på att clownererna samlar ihop så mycket pengar de kan för att kunna skicka ut artister till boenden där barnen placeras. Då ingår underhållning, workshops och lekar.
- Nyligen fick organisationen pengar till ett nytt projekt som vänder sig till 6–11 åringar för ett långsiktigt arbete med rasism och integration. Under temat "Barn världen över är mer lika än olika", kommer de leda projektet bland annat utifrån cirkus, workshops, filmvisning och kanske även teater. Till detta kommer det också att tas fram metodmaterial och lärarhandledning.

"Donationer till flyktingar i Libanon på väg att ta slut"

SKÅDESPELAREN PHILOMÈNE GRANDIN följde under några dagar projektet Skola och skratt i Beirut, då som taleskvinna för FN:s flyktingorgan, UNHCR i Sverige.

– Flyktingarna bor väldigt varierat i landet eftersom Libanon inte accepterar nya läger. De bor i tält, bilar, källare på alla tänkbara ställen, och är svåra att hitta.

Philomènes roll var att få kontakt med syriska barn.

– Situationen i Libanon är desperat. Donationerna till UNHCR håller på att ta slut. Tidigare hjälpte UNHCR till med sjukvård i Libanon, nu fokuserar de sin vård endast på dem som kan överleva. Äldre och dödssjuka får ingen vård via UNHCR. De måste prioritera. Nu koncentrerar de sig främst för att få igång skolor i landet.

Sedan UNHCRs pengar minskat har skoltransporten till och från skolan för de syriska barnen dragits in. För många barn är det en säkerhetsrisk. Misshandel, grov mobbning och rasistiska övergrepp väntar många av syriska barnen både innan och efter skolan. Libanesiska barn från förmiddagsskiftet väntar in barnen utanför skolgården när de kommer, ibland med knivar och tillhyggen.

MAGDALENA BOMAN

- 12 miljoner människor har tvingats fly sina hem i Syrien, hälften är barn.
- Hälften av alla syriska barn på flykt går inte i skolan.
- Var fjärde invånare i Libanon är flykting.
- Tusentals syrier har mist sina liv i försök att ta sig till Europa.

Tysk teater resultat av flera discipliner

JAG HAR I DRYGT TRE ÅR bott och verkat i Tyskland som Sveriges kulturråd på den svenska ambassaden i Berlin. Det har varit inspirerande år och jag har lärt mig otroligt mycket. Nu är jag åter hemma och tillbaka i teaterns värld. Jag har längtat. Då och då har jag ställt mig i kulisserna på en teater i Tyskland bara för att andas in atmosfären under åren som statstjänsteman. Den tyska teatern är vital i så gott som alla städer runt om i detta stora land även om Berlin lyser på ett alldeles särskilt sätt. När de flesta andra länder i Europa drog ner sina anslag till kulturen i skuggan av finanskrisen så höjde Tysklands regering sin kulturbudget med 3,4 procent. De flesta diskussioner om teater jag läst eller lyssnat till har handlat om det konstnärliga uttrycket, mycket få om ekonomi. Det är underbart att leva i ett land där kulturen är en så integrerad del av så många människors vardag.

En av mina vänner brukar säga att renässansen inte nådde så högt upp som till Sverige. Vilket medför att vi lever i ett samhälle dominerat av ett stuprörstänkande och att vi därför inom alla områden i samhället rör oss snävt inom våra fack, där korsbefruktningsarna inte så ofta hittar fram. Det är absolut fallet när jag tänker tillbaka på teatern i Sverige i jämförelse med den i Tyskland. Den tyska teatern är ofta ett resultat av flera konstnärliga discipliner där också de samhälleliga diskussionerna är närvarande.

Jag har sett oerhört mycket bra teater där men jag har också sett mycket som varit tråkigt. Mina tyska vänner har varit på lika gott humör oavsett om vi sett något som vi tyckt om eller ej. När jag surt fördömde en pjäs sa en av dem:

”Oavsett hur det än är så kan det inspirera oss att samtala om livet efteråt. För oss i Tyskland är det livsviktigt. Vårt samhälle gick på grund under 1900-talet. Den moderna konsten är som fyrstorn (Leuchtturm) som förhindrar samhällets kollaps en gång till. Efter nazismen värnar vi särskilt om den moderna konsten som var den första de förstörde innan människoslakten startade. Så fördömande av det moderna som söker sitt uttryck får du inte av oss”.

Så jag har följt den moderna konsten på dessa ”Leuchtturm-Festivale” under mina resor i Tyskland.

Det är också vårt enda sätt att få publik till den nya dramatiken, sa Thomas Ostermeier, konstnärlig ledare för Schaubühne i Berlin, när jag för tredje gången det året var där på ännu en festival. Hur gör ni i Sverige? fortsatte han.

Jag visste inte vad jag skulle svara. Våra stora stadsfestivaler värnar inte direkt om den moderna konsten.

Sverige är ett kulturland, trots allt! Som jag ständigt tjtade om i Tyskland! Inte minst i Malmö är det tydligt sen några år tillbaka. Där lyser den fria teatern som ett fyrskäpp. För att inte tala om Umeå eller Nora...eller...Öland. Det fria kulturlivet lever med eller utan ekonomi! Tack och lov även hos oss. Nu ska jag snart ta tåget till Malmö. Kanske ses vi på Biennalen!

MARIKA LAGERKRANTZ

FÖRE DETTA KULTURRÅD, NU ÅTER SKÅDESPELARE OCH REGISSÖR

Arbetssökande efter avslutade studier?

Om du har arbetat före eller under din studietid kan du ha rätt till ersättning från a-kassan när studierna är avslutade.

Dina studier behöver betraktas som så kallad överhoppningsbar tid för att du ska kunna uppfylla ett arbetsvillkor. Studier blir överhoppningsbara om de har varit på heltid och är avslutade efter att du fyllt 25 år. Om du har avslutat dina studier innan du har fyllt 25 år måste du ha arbetat på heltid i minst 5 månader någon gång före studierna.

Överhoppningsbar tid gör det möjligt att använda arbetet du utfört före eller under studieperioden för att uppfylla ett arbetsvillkor.

Försäkra din inkomst - bli medlem

Om du inte redan har försäkrat din inkomst, gör det. Ett medlemskap i Unionens a-kassa kostar 97 kr per månad. Har du varit medlem

i a-kassan minst ett år kan du ha rätt till ersättning baserad på din genomsnittliga inkomst.

På www.unionensakassa.se kan du läsa mer om villkoren för ersättning, eller hör av dig till oss via mejl eller telefon.

Du når kultursektionen på, **0770-77 77 88**, vardagar mellan klockan 9.00-11.00. Mejl skickar du till: kultursektionen@unionen.se

UNIONEN
A-KASSAN

Brist på scener utarmar kulturen i Stockholm

Flyttlassteater är en verklighet för dem som i likhet med Teater Lumor saknar egen scen. Det leder till publik tapp i skarvarna och förvirring när varumärket ofta är scenen och inte gruppen. Avsaknaden av scener i innerstaden utarmar kulturlivet, men det är också kreativt utmanande.

FÖR INTE SÅ LÄNGE SEDAN kunde Stockholms teaterintresserade flanera mellan en rad scener där frigrupper huserade. Teater Plaza, Marionetteatern, Teater Aurora, Scen Gavelius, Teater Scenario, Pistolteatern... U name them. För scenkonst har hyran alltid varit en tung post, men när bostadsrättsombildningarna spred sig likt virus, stundade riktigt hårda tider.

Nu rusar hyrorna, varenda scenmillimeter måste utnyttjas. Som regissören och skådespelaren Oskar Thunberg – sedan 2012 tillsammans med dramatiker/regissören Paula Stenström Öhman ledare för scenkonstkompaniet Lumor (startades 2004) – krasst konstaterar:

– Priserna har stigit över 80 000 kronor kvadraten, det får konsekvenser.

Vi ses för att tala om scenbristen för stadens grupper. Nyss har Lumor flyttat sin "People respect me now" från TURteatern i Kärrtorp till Galeasen på Skeppsholmen.

– Publiken kommer men vi kunde inte förlänga på TUR eftersom en annan produktion stod på kö där. Det är inget konstigt, men skönt att Galeasen välkomnar oss, säger Paula Stenström Öhman.

Det här är knappast någon ovanlig rockad. Oskar:

– Förra året, när vi spelade "Materia – Jag är inte Linda Lovelace" (utvald till biennalen i Malmö), på TUR förlängde vi också men då fick vi flytta till Reflexen. Fast det blir alltid ett publik tapp i skarven mellan två scener, folk blir vilsna. Det största problemet då var dock att vi var tvungna att rigga upp och rigga ner, eftersom föreningsrådet har filmvisning på Reflexen tre gånger i veckan!

Flyttlassteater, en verklighet för de vilka i likhet med Lumor saknar egen scen. Fåtalet med fast scen letar lösningar för att visa bidragsgivare på hög nyttjandegrad. Somliga håller öppet för alla, andra samarbeten skapas utifrån en bas av liknande konstnärlig profil. Teater Lumor rör sig mellan vänteatrar som Tribunalen, Galeasen, TUR, Brunnsgatan 4, moment:teater, Stadsteatern Fri Scen och Unga Klara. Paula och Oskar talar med entusiasm om hur generöst mottagna de blir. Paula:

– Det finns en stark solidaritet men alla jobbar häcken av sig så schemat är tigt. TUR har till exempel gjort en dygd av nödvändigheten och i motsats till många andra har de satsat på vad som är avgörande för att nå ut, nämligen marknadsföring och

Henrik Dahl

Bild ur Teater Lumors föreställning "Materia – jag är inte Linda Lovelace", som spelas under scenkonstbiennalen i Malmö.

administration. De kör på med 14 premiärer om året och bjuder in grupper som får del av deras apparat men ändå är självständiga.

– Det fungerar bra men innebär också en komplikation eftersom publiken uppfattar allt som TURteatern-produktioner. När Lumor, Ruby Rose eller någon annan grupp spelar där blir vi alla TUR. När vi sedan singlar vidare vet inte vår publik riktigt hur de ska hitta oss. Spelplatsens namn, mer än gruppens, blir varumärket säger Oskar.

ÄNDÅ ÄR PAULA STENSTRÖM ÖHMAN och Oskar Thunberg smått ambivalenta till egen scen eller inte. Å ena sidan suger det att ständigt balansera fram. Lumor har att invänta sina värdteaterns planering. Det blir sena beslut och risken finns att frilansande skådespelare, i ett tilltänkt dream-team, känner sig tvungna att hugga på andra jobb. Skakigt alltså, men samtidigt en resa med lätt bagage.

– Vi slipper stressen att ständigt behöva fylla för att klara hyran. Vi har en rörlighet som öppnar för olika uppdrag. Det är också kreativt utmanande att komma till nya scenrum och fundera på; vad kan vi göra här? säger Paula.

Paula och Oskar framhåller dock att scenbristen i Stockholm får vidare konsekvenser än att enkom beröra frigrupperna.

– Dramaten och Stadsteatern slukar mycket. Vad jag saknar är medelstora teatrar. I Sverige har vi ett antingen-eller-läge. Antingen en jättekoloss med tio scener som är proppfulla eller så en liten teater där man med nöd och näppe mäktar fylla en enda scen. När en så liten skara människor dominerar en så stor del av teaterns utbud och innehåll uppstår ett demokratiskt problem. Jag efterlyser mycket större spridning. Den viktiga teatern växer ur det lilla som händer på gatan och nu börjar vår publik långsamt förstå att intressant teater finns i förorten. Men det dränerar innerstaden, gör Stockholm mindre attraktivt. Att skapa utrymme för scenkonst och kulturellt samtal är dessutom att få mycket demokrati för pengarna, säger Oskar.

– Vi behöver fler scener, platser för kontinuerligt utbyte och samarbete kring planering och produktioner, säger Paula.

– Men helst då med någon form av gemensam konstnärlig ledning. Inte några "teatergallerior" där man bara föst ihop en massa teater på ett ställe, säger Oskar.

PIAHU55

Filmarbetare behöver vidareutbildning och certifieringar som i andra länder

Sverige ligger i framkant internationellt när det gäller film- och tv-produktioner. Våra tv-serier säljer, landet ses som exotiskt och har hög hippfaktor i utländska filmsammanhang.

– Serierna hade inte blivit gjorda utan våra mycket kunniga filmarbetare, men nu behövs vidareutbildning, säger Niclas Peyron, frilansande producent, produktionsledare och FAD som vill sätta strålkastarljuset på tv- och reklamfilmsvärlden.

SCEN & FILM TRÄFFAR NICLAS i hans lägenhet på Sveavägen där brandbilar och andra utryckningsfordon far fram i högsta huj. Han förbereder en reklamfilmsinspelning om filmjolk dagen därpå och betonar hur viktigt det är att fokusera mer på arbetsmiljöbiten inom hela filmindustrin.

– Det är inte så att bolagen direkt missköter sig och att det händer mer olyckor här jämfört med långfilmsvärlden. Däremot finns det nya produktionsbolag som inte vet att det finns regler. Det behövs ett upplysningsarbete, säger Niclas Peyron.

Reklamfilmssidan sköter sig i allmänhet mycket bra, menar han, för där finns pengar.

– Merparten av all film som görs i Sverige är inte finansierat via fonder och den största delen av filmbranschen finns i Stockholm. Här görs övervägande delen av alla tv-produktioner, här bor de flesta filmarbetarna, här finns de stora filmteknikutryckarna, de största finansiärerna och alla specialleverantörer, säger Niclas Peyron.

Den kommersiella tv-marknaden, som länge funnits i Sverige, är ytterligare ett skäl till att landet med sina många rutinerade filmarbetare nått tv- och filmframgångar.

– Vi har ett eget sätt att jobba i Sverige. Vi är öppna för idéer från andra länder och vi vana att jobba i platta organisationer. Folk tar egna initiativ och löser problem själva, inte bara egna utan hjälper andra i teamet. Faktum är att vi kan göra samma sak som till exempel filmlandet England, men med halva personalstyrkan, säger Niclas Peyron.

Han jobbar sedan många år tillbaka åt flera utländska filmbolag som BBC, ZDF, ABC, CBS, NBC och Netflix. Bland annat har han genom åren varit svensk producent för tävlings- och äventyrsprogram och långfilmer då utländska tv-bolag kommer till Sverige och filmar under några dagar.

– Den största skillnaden mellan att jobba med utländska tv-filmbolag och svenska är att de utländska har så många fler tittare och därför mycket mer pengar. Utländska team gör som de blir tillsagda och det är hårda gränser mellan avdelningarna. Men

utländska produktionsbolag tar kunskap och utbildning på allvar, de är mer inställda på arbetsmiljö- och säkerhetsarbete.

Om ett svenskt produktionsbolag ska filma på vatten kan det hända att det tycker att det räcker med att ta in en simkunnig person, medan amerikanska bolag vill ha räddningsdykare på plats, menar Niclas. Ska ett svenskt produktionsbolag filma på tak, kan det föreslå en person med rep, medan utländska bolag kräver en person som kan göra beräkningar och kan det där med fallskydd.

– Det behövs fler utbildningar. Är man arbetsledare måste man ha någon slags ledarskapsutbildning, så ser det ju ut inom andra arbetsområden, så varför inte inom filmindustrin? De arbetsmiljöutbildningar som pågått under senare år börjar märkas av i filmvärlden. Fler projekt och produktionsledare går utbildningar, det är bra. Jag tar till exempel inte in en produktionsledare som inte gått utbildningarna. Nu väntar jag mig att det här ska spridas mer inom tv-industrin.

HAN ÄR ENSAMSTÅENDE PAPPA med barn varannan vecka och har numera svårt att ta sig an längre produktioner. Men likt de flesta andra filmarbetare hoppar Niclas mellan olika slags filmjobb – ena dagen är han FAD för en reklamfilm, andra dagen arbetar han i second unit på en långfilm.

– Allt är en och samma bransch. Teaterförbundet måste få till att samma regler gäller för alla produktionsbolag inom långfilm, tv-serier och reklamfilm. Teaterförbundet representerar faktiskt alla verksamma i detta fält och måste sluta med att skilja på de olika formerna av film- och tv-arbete. Det finns massvis med filmarbetare som inte vill jobba med långfilm och som tycker reklam är toppen. Om förbundet arbetade mer för att fler samlade sig skulle vi kunna göra mycket. Idag måste vi lösa så många vardagliga problem att vi sällan hinner fokusera på annat. Här behöver vi hjälp från förbundet som borde jobba ännu mer med utbildningar, dokumentation, ledarskap och certifieringar av personal. Det duger inte med att vara praktiskt lagd eller en trevlig prick för att jobba i branschen.

MAGDALENA BOMAN

Niclas Peyron på inspelning
av en fransk långfilm i
Vistasdalen, vid foten
av Kebnekaise.

Varför vill ni avsluta KulturKraft, Svensk scenkonst?

När ska Svensk scenkonst visa sina undersökningar om kompetensutveckling? Det undrar Teaterförbundets Regionråd Stockholm.

I FÖRRA NUMRET AV SCEN & FILM får vi veta att Svensk Scenkonst ställer sig tveksamma till nya kompetensutvecklingsprojekt. Varför? Jo, enligt Svensk Scenkonsts vd Ulrika Holmgaard saknas fakta och utvärderingar från de KulturKraft-projekt som har genomförts i Väst, Syd och Stockholm.

Hon anser att det inte är rätt väg att gå. Vi i Teaterförbundets Regionråd Stockholm blir minst sagt förvånade över Svensk Scenkonsts hållning och hur dåligt insatta de uppenbarligen är i projektens innehåll och resultat.

Alla KulturKraft-projekt har varit minutiöst dokumenterade och det finns statistik på så gott som allt som är möjligt att mäta. Flera utvärderingar har gjorts av externa följeforskare. Alla anser att satsningarna har stärkt deltagarnas kompetens och visat att branschgemensam kompetensutveckling har en positiv inverkan på lärandet och samtidigt breddar deltagarnas nätverk och kontaktytor.

Holmgaard säger att det saknas statistik på hur KulturKraft-satsningarna har nått sitt huvudmål; ökad anställningsbarhet inom gruppen frilansare. Ett sådant uttalande ger intrycket av att projekten vänt

sig till människor som står långt från arbetsmarknaden. Det är felaktigt. KulturKraft har genomgående riktat sig till individer i sysselsättning. Deltagarna har varit både tillsvidareanställda och kontinuerligt yrkesverksamma frilansare. Målet har varit att alla, oavsett anställningsform, ska få möjlighet att utvecklas i takt med branschens krav och behov.

Självklart vill vi att alla frilansare ska vara anställningsbara, men det har aldrig varit aktuellt att KulturKraft ska mäta deltagarnas anställningsbarhet. Frågan är också hur en sådan mätning skulle ha gått till. Svensk Scenkonst säger sig ha gjort egna undersökningar för att få en bredare syn på behoven. När ska resultaten av dem redovisas? Om denna information skulle bidra till att frilansarna blir mer anställningsbara förutsätter vi att det finns en angelägenhet om att våra medlemmar får ta del av den.

UNDER KULTURKRAFT Stockholms projektperiod har Teaterförbundets och Svensk Scenkonsts medlemmar samt Stockholms dramatiska högskola, STDH, med flera funnits representerade i ett samverkansråd. Rådet har diskuterat hur

en långsiktig lösning på kompetensutvecklingsfrågan kan lösas. Det vore bra om högskolorna kunde ansvara för vissa insatser men vi är medvetna om att det inte är deras uppdrag. Det är också viktigt att veta att det finns arbetsgivare och arbetstagare som anser att högskolorna inte kan erbjuda rätt kompetensutveckling för personer som redan har en högskoleutbildning och dessutom varit yrkesverksamma i många år.

Svensk Scenkonst har tillsammans med Teaterförbundet varit initiativtagare till samtliga KulturKraft-projekt. Vid minst tre tillfällen har parterna gemensamt kommit fram till att söka medel och genomföra nya projekt.

Nu verkar Svensk Scenkonst vara intresserade av att, på bristande grunder, avsluta projekten. Varför vill man inte fortsätta det påbörjade arbetet med att utveckla en, på många sätt bevisat bra, parts-gemensam modell som på sikt kan omfatta yrkesverksamma i hela landet?

REGIONRÅD STOCKHOLM

Läs mer om regionråd Stockholm på sid 35 i denna tidning.

BOKANMÄLAN

När scen och salong var ett

DET ÄR INTE FÖR INTE Lena Rangströms bildrika bok – i bokstavlig som i överförd betydelse – heter Dödens teater. Undertiteln avslöjar dock att det inte är regelrätt scenkonst det handlar om: Kungliga svenska begravnings genom fem århundraden.

På samma gång är det just scenkonst det handlar om, med iscensättning, registrering, scenografi och ljussättning, operalika körer och känsloladdade recitativ. En begravning av alla, sedan Gustav Vasas, som står ut är den av teaterkungen själv Gustaf III efter att han skjutits vid maskeradbalen på Operan. Lena Rangström, som tidigare var förste intendent vid Livrustkammaren beskriver initierat Gustav

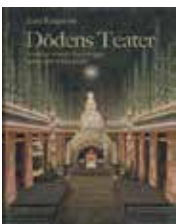
IIIs begravning i Riddarholmskyrkan i maj 1792 som en "operaföreställning". För redan genom dekoren förflyttades åskådarna in i detta sorgedrama. Allt ackompanjerat av recitativ, arior, körsatser och den gustavianska operans främsta sångare. Hundra år tidigare vid Karl XI:s begravning i samma kyrka är Nicodemus Tessin d.y. iscensättaren av det hela, demonregisören själv av monarkiska begravningar. Kungen hade varit död sedan våren när han begravs i november, korsvalvet lysas upp av stora ljusampliar som kastade sitt strålsken över sceneriet i fonden kring kistan. Tessin är nöjd med ljuseffekterna. Cypresserna som omger scenen är lindade av girlander av lagerblad och eklöv och

kristallampor som tycks som "ett sammanhängande Band af Eeld". Publiken kom gående över svart kläde utlagt på marken; männen i fotsida mantlar, kvinnorna i sorgedräkt i "diupes-te hwijt". Publiken gör entré och blir aktörer, scen och salong växer ihop till ett.

Vid den senaste kungabegravningen 1973 har inramningen blivit privatare. Men redan då finns tv-kamerorna med. Det kommer det bli mer av.

I Dödens teater finns mycket för nutidens scen- och filmkonstskapare att studera och inspireras av, och så blir hen historiskt bildad på kuppen.

GERT LUNDSTEDT

Var med och påverka kulturpolitiken!

Vill du engagera dig kulturpolitiskt är Teaterförbundets regionråd en bra plattform att utgå från.

– Vi jobbar med allt från frågor om kulturstödssystem till kompetensutveckling och film. Vi driver sådant som en lokalavdelning inte kan göra, säger skådespelaren Annikki Wahlöö, i regionråd Stockholm.

Annikki Wahlöö och Caroline Rauf.

BÅDE ANNIKKI WAHLÖÖ och skådespelaren Caroline Rauf har suttit med i rådet sedan starten 2008/2009. Det är den alltmer regionaliserade kulturpolitiken som ligger till grund för bildandet av regionråden, och som kommit att ersätta de tidigare regionalavdelningarna inom förbundet.

– Vi var en aktiv kärna i den gamla avdelningen här i Stockholm som kom att implementera verksamheten i regionråden, och som jobbar med frågorna än idag. Men till skillnad från förbundets övriga regionråd har vi i Stockholm ingen motpart eftersom Stockholm inte ingår i Regionsamverkan, så vi jobbar främst mot kommunen och i viss mån mot länet, berättar Caroline Rauf.

I Stockholm har regionrådet engagerat sig en hel del i hur kulturstödssystemet i Stockholm ser ut och har undersökt hur barn och ungdomsteater distribueras.

– Vi har arrangerat sammankomster för fria grupper, både för dem med scen och de utan. I samband med att Stadsteatern gick ihop med Kulturhuset ville vi även väcka frågan om att Stockholm – som ju faktiskt är en huvudstad – borde ha en fristående gästspelsscen, eftersom både hörsalen och Kilen silas genom Stadsteatern nu. Det är viktigt utifrån ett demokratiperspektiv. Egentligen är det alarmerande att inte fler röster höjts i frågan, säger Annikki.

Rådet ordnade även en manifestation för att göra fria gruppers röster hörda när den borgerliga alliansen gjorde om ansökningssystemet i kulturnämnden och all transparens försvann.

Men rent organisatoriskt har region-

råden haft en del problem. Råden har, till skillnad från de tidigare regionavdelningarna, ingen egen vald styrelse utan tanken är att yrkesavdelningarna ska utse representanter till regionråden.

– Vi har idag 13 representanter från sju yrkesavdelningar med i regionrådet. Men många saknas fortfarande. Egentligen handlar det inte om numerären, utan att vi behöver folk som brinner för kulturpolitiska frågor och som är villiga att jobba med dessa på kontinuerlig basis, minst ett år och helst längre, två, tre år, säger Caroline.

YRKESAVDELNINGARNA KAN utse representanter till regionråden när helst de vill, vilket gjort att regionråden haft en strid ström av folk som kommit och gått till regionrådets möten.

– Den typen av lobbyarbete vi bedriver inom råden kräver långsiktighet. Vi jobbar ju främst mot kulturpolitiker. I det påverkansarbetet är det viktigt att man känner till historien. Det är också en förtroendefråga när man jobbar mot politikerna och en förutsättning för att kunna höja nivån på arbetet, säger Caroline.

Annikki tror att ett problem har varit att yrkesavdelningarna skickat folk som redan har förtroende uppdrag inom sin yrkesavdelning och att det då blir svårt att få tiden att räcka till, då båda uppdragen kräver sitt.

Caroline tycker det är en ypperlig chans att kunna jobba på tvärs med alla yrkeskategorier inom förbundet med kulturpolitik på lokal och regional nivå.

– Långt ifrån alla yrkesavdelningar för-

står vad de kan använda regionråden till. Vi ska ju skapa en kommunikation i länet till politikerna. Vårt jobb går ju ut på att hitta rätt kanaler in i kulturpolitiken, finna personerna bakom de politiker som värnar om just scen- och filmkonstens värden oavsett partifärg och informera dem så att de kan fatta bästa tänkbara beslut, säger hon.

På Teaterbiennalen ska Teaterförbundets alla regionråd träffas, fler aktiviteter ska planeras till hösten och på dagordningen i maj står också ett möte med stadsbyggnads- och kulturborgarrådet Roger Mogert (S), numera även ordförande i Filmregion Stockholm-Mälardalen.

– Vi ska scanna av alla de frågor som vi jobbat med under åren med honom, som webbplatsen Kulan och de nya kultursekreterarnas funktion. Vi har ju lobbat för att filmregionen ska bli starkare i Stockholm och det är roligt att Roger Mogert nu är ordförande för den. Vi hoppas kunna driva på mer kring de filmpolitiska frågorna, men vi behöver input från filmavdelningen och skulle gärna se att någon därifrån engagerar sig i rådets arbete, säger båda.

MAGDALENA BOMAN

Representanter i regionrådet:

Petter Eriksson, Linda Forsman, Anders Jansson, Thomas Nylander, Caroline Rauf, Johan Rudebeck, Maya de Vesque, Holger Tistad, Annikki Wahlöö, Anna Wallander, Caroline Östberg.

Nya som tillkommit:

Paloma Madrid, Christer Pellerud.

FAKTURERINGS-SERVICE

DU BEHÖVER INTE HA EGET FÖRETAG FÖR ATT TA JOBB MED FAKTURA

Om arbetsgivaren kräver faktura kan du som medlem i Teaterförbundet istället använda dig av Servicebolagets faktureringservice som en mellanhand mellan dig och uppdragsgivaren vid korta uppdrag.

Servicebolaget fakturerar uppdragsgivaren, betalar ut ersättning till dig och betalar in skatt och arbetsgivaravgift.

Har du frågor kan du skicka en e-post till **info@teaterforbundet.se** eller ringa 08-441 13 00.

Läs mer på www.teaterforbundet.se

CHILDHOOD
WORLD CHILDHOOD FOUNDATION
FOUNDED BY LUCY LIOTTA (1941-1992)

25 juni under festivalen Rosenfred - En hyllning

**VARBERG
CALLING
for Peace**

SKATTKAMMARÖN

Regi Lasse Beischer
o. Josefine Andersson

TEATER HALLAND

teaterhalland.se

Ögonblicksteatern.

SÖKER NYA MEDARBETARE

- SCENKONSTNÄR till ensemblen
- TEKNIKER

Ansök senast 18 maj

Mer information på www.ogonblicksteatern.se

SCENKONST BIENNALEN

Malmö 26–31 maj 2015

Årets Scenkonstbiennal är den mest omfattande i festivalens historia med nära 200 programpunkter. Programmet vill spegla vår verklighet som den ser ut idag, på och utanför scenerna, och samtidigt spana mot framtiden.

Har du missat att anmäla dig? Kontakta oss på Teaterunionen så hjälper vi dig.
Väl mött i Malmö!

teaterunionen

www.teaterunionen.se // info@teaterunionen.se // 08-462 25 30

Bara för dig i Teaterförbundet

Se hela ditt
medlemserbjudande
på folksam.se

Förmånliga försäkringar för dig som är medlem

Tillsammans med Teaterförbundet har vi i Folksam sett till att dina medlemsförsäkringar är något utöver det vanliga. Försäkringarna har ett förmånligt pris eller innehåller mer jämfört med om du skulle skaffa dem på egen hand. Du som har ditt hem försäkrat hos oss får även samlingsrabatt på många av våra andra försäkringar.

Du hittar ditt medlemserbjudande på:
folksam.se/teaterforbundet

Folksam
För allt du bryr dig om

Förbundsnytt

Utsedda till Teaterförbundets valberedning

Teaterförbundets valberedning valdes under riksstämman i fjol. I deras arbete ingår att ta fram förslag på en ny förbundsstyrelse till 2018 års riksstämma. De tar också fram förslag om fyllnadsval behöver göras. Under perioden fram till nästa riksstämma ska valberedningen föra fram medlemmarnas och avdelningarnas åsikter och synpunkter kring vilka personer som vore bra representanter i den kommande styrelsen.

Valberedningen består av Ulla Berg Svedin (ordf), skådespelare, Anna Sjövall, regissör, Joel Almroth, musikalartist, Kjäll Åkerblom, tekniker, Philippa Wallér, regissör. Vill du komma i kontakt med valberedningen hör av dig till Ulla Berg Svedin på ulla.svedin@kulturakademitrappan.se

Teaterförbundet på Scenkonstbiennalen

Scenkonstbiennalen i Malmö äger rum den 26–31 maj i Malmö. Teaterförbundet finns på plats i foajén till Malmö Opera varje dag onsdag–lördag, klockan 10–17. Kom och ta en fika och prata med oss! Styrelsen och förtroendevalda från olika yrkesavdelningar kommer att vara där. På plats finns också våra jurister och ombudsmän som kan svara på frågor som rör löner, avtal och annat. Vi får även besök från trygghetsrådet TRS, regionråden och Rättighetsbolaget. Förutom en rad dans- och teaterföretställningar så erbjuder biennalen ett hundratal samtal och seminarier. Teaterförbundet arrangerar bland annat ett seminarium om konstnärligt och fackligt arbete i Chile och ett möte om vad som hände efter projektet Att gestalta kön.

Den normkreativa arbetsgruppen arrangerar en workshop under ledning av Liv Elf Karlén som handlar om hur vi kan arbeta mer normkreativt på våra arbetsplatser – missa inte den! Under biennalen visas även Anna Wadströms fotoutställning Felfoton i övre foajén på Malmö Opera.

Flera yrkesavdelningar ordnar seminarier, träffar och årsmöten under biennalen. I annonsen här intill finns ett urval av allt som händer. En fullständig lista över Teaterförbundets närvaro på biennalen finns på hemsidan.

Yrkesintroduktionsavtal

Teaterförbundet har tecknat ett avtal med Svensk Scenkonst om yrkesintroduktion. Det ska underlätta för ungdomar att komma in i tekniska och administrativa yrken på scenkonstinstitutionerna, med särskild tonvikt på ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv. Yrkesintroduktionen bygger på en kombination av arbete och arbetsplatsförlagd utbildning. För att avtalet ska komma igång kommer det att utarbetas riktlinjer för individuella handlednings- och utbildningsplaner till stöd för de lokala parterna. Om du vill veta mer så kontakta Lars Åström på förbundskansliet.

Teaterförbundet / för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Minna Krook (koreograf), vice ordförande, Thomas Nording (scen tekniker), Peter Schildt (filmregissör), Theresé Hörnqvist (producent).

Övriga ledamöter: Måns Clausen (skådespelare), Ulrika Dalenstam (administratör), Robert Forsman (tekniker), Zofi Nilsson (scenograf), Simon Norrthon (skådespelare), Daniel Norgren Jensen (dansare), Martyna Lisowska (musikalartist), Inga Onn (skådespelare), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Annika Stödborg (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
facebook.com/teaterforbundet
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Från avdelningarna

Sveriges filmregissörer

Sveriges Filmregissörer har årsmöte på Stallet, Teaterförbundet, Kaplansbacken 4B den 18 maj klockan 18.00.

En dag i jouren

En medlem kontaktade Teaterförbundet. Hen hade blivit lovad en roll i en svensk tv-serie, och hade via sin agent förhandlat fram villkor och ersättning. Men strax innan inspelningsstart meddelade produktionsbolaget att de valt en annan skådespelare för rollen. Trots påtryckningar från agenten hade produktionsbolaget inte betalat ut det överenskomna arvudet.

Teaterförbundet kontaktade produktionsbolaget och krävde att utlovat belopp skulle utbetalas. Inom några veckor fick medlemmen sitt arvode, avräknat mot belopp från nya uppdrag.

Har du frågor om lön, kontrakt, avtal eller något annat som rör din arbetssituation, kontakta Teaterförbundets medlemsjour på 08-441 13 00 eller jour@teaterforbundet.se

Medlemsannonser

Önskar hyra hus i Stockholmsområdet. För permanentboende from 1:a januari 2016, på långtid. Vi bor just nu på småländska landsbygden, har stor vana att sköta om trädgård och fastighet. Så har du ett hus som behöver ett par trevliga, pålitliga och dessutom händiga hyresgäster: hör av dig! Agnes Forstenberg och Edvin Bredefeldt agnesforstenberg@gmail.com 076-264 64 77 edvin.bredefeldt@gmail.com 070-213 13 97.

Lägenhet uthyres i Stockholm fr.om 1 juni i år och ett år framöver. Etta 45 kvm på Kungsholmen, 100 meter från Norr Mälarstrand. Sovrum mot vacker gård, stort kök i motsatt riktning, lutar jag mej tillräckligt långt ut genom fönstret har jag sjöglimt! Hyra 8 000 kronor/månad Kontakta Sonja Lund på 073 062 46 45 eller sonjalund@comhem.se

Säljes 3 stycken fritt stående balettstängar (utan extra förankring), helt oanvända i originalförpackning säljs till dansskola eller danskompani. Varje balettstång är 260 cm lång och kan höjddjusteras steglöst från 85 till 110 cm. Styckpris 3 200 kronor. Finns i Solna. Ring eller SMSa till 070-588 38 77.

HUR STÅR DET TILL MED VÅRA BILJETTKASSOR?

Att vårda sina biljettkassörer innebär att vårda publiken. En initierad biljettkassör kan ge ett ovärderligt första intryck av sin institution. Och en oinitierad kan skrämman iväg publiken för alltid.

Avdelning 112 försöker ta temperaturen på tillståndet för dagens biljettkassor – och efterlyser rapporter från verkligheten.

Är din biljettkassa nedlagd? Outsourcad? Eller lever den och frodas?

Hör gärna av dig med dina åsikter och erfarenheter till helena@sharemusic.se.

/STYRELSEN avd 112

Teaterförbundet
Administration/Produktion
/Kommunikationsavdelningen

TEATERFÖRBUNDET PÅ SCENKONSTBIENNALEN

Träffa Teaterförbundet i foajén på Malmö Opera under Scenkonstbiennalen i Malmö. Vi finns på plats onsdag-lördag, kl. 10.00-17.00. Förbundet och avdelningarna arrangerar också en rad seminarier och möten. Här är ett urval:

ONSDAG 27 MAJ

13.00 Att åter igen skapa

16.30 Musikalartisten och operasångaren – så funkade de!

TORSDAG 28 MAJ

11.00 Vem befruktar vems idéer?

FREDAG 29 MAJ

10.00 Att arbeta fackligt och konstnärligt i Chile

11.00 Tystnadens kultur - Den makt vi har.

11.00 Interaktivt samtal om drama, teater, dans

LÖRDAG 30 MAJ

11.00 Att gestalta kön - vad händer nu?

13.00 Tid till förändring – arbeta normkreativt!

Läs mer på www.teaterforbundet.se

Kalendarium

- 12 maj **Föreläsning om Trygghetssystem**
För fria utövare inom dans, teater och musik
(Kulturakademin Trappan)
- 13 maj **In the Mood for Doyle**
Samtal mellan filmfotograferna Christopher Doyle och Ragna Jorming. (Filmrummet)
- 17 maj **Theatertreffen i Berlin**
- 18 maj **Årsmöte Sveriges Filmregissörer**
(Teaterförbundet, Stockholm)
- 18 maj **Grundkurs i arbetsmiljö**
(Teaterförbundet med flera)
- 24 maj **Musikalartistavdelningens årsmöte**
(Teaterförbundet, Stockholm)
- 26 maj **The present moment med Nina Wibla**
Workshop för dansare och koreografer
(Kulturakademin Trappan)
- 26 maj **Scenkonstbiennalen öppnar**
- 28 maj **Skådespelaravdelningens årsmöte**
(Scenkonstbiennalen i Malmö)
- 29 maj **Scenograf- och kostymavdelningens årsmöte** (Scenkonstbiennalen i Malmö)
- 30 maj **Dansavdelningens årsmöte**
(Scenkonstbiennalen i Malmö)
- 30 maj **Ljus-, ljud-, mask-avdelningens årsmöte**
(Scenkonstbiennalen i Malmö)
- 30 maj **Teknikeravdelningens årsmöte**
(Scenkonstbiennalen i Malmö)
- 03 jun **Årsmöte Avd 5 GöteborgsOperan**
- 08 jun **Förbundsstyrelsemöte**
(Teaterförbundet för Scen och film)
- 08 jun **Karriärutveckling för sångare och dansare**
Två dagars kurs med Nils Hallén i Göteborg
(Kulturakademin Trappan)
- 09 jun **Ljuskurs i Göteborg**
En tredagarskurs för ljus tekniker på scenkonst-institutioner (Kulturakademin Trappan)
- 29 jun **Almedalsveckan**
- GLAD SOMMAR!**
- 17 aug **International Nykurinn Theater Camp**
En veckas workshop på Island.

Unikt avtal ger stöd för karriärväxling

Det nya avtalet på institutionsteatrarna för dansare, sångare/musikalartister samt skådespelare och andra konstnärliga yrken avlöser de tidigare statliga reglerna kring lägre pensionsåldrar. Det här är kortversionen av avtalet.

Dansare och sångare/musikalartister

Arbetsgivarna betalar 26 % på lönen till en ny stiftelse som ger ett personligt omställnings- och karriärväxlingsstöd. Rätt till 3 års ekonomiskt stöd med 90 % av lönen med möjlighet till 3 års påbyggnad. Kvalifikationsvillkoren lika för frilansar och tillsvidareanställda. Dansare, vars löner hållits tillbaka av höga pensionskostnader, får en lönehöjning med 10 %.

Rätt till ekonomiskt stöd i 3 år

med 90% av lönen

Skådespelare med flera

Skådespelare, regissörer, koreografer, scenografer, dramaturger och andra konstnärliga yrken får en extra pensionsavsättning på 2 % som möjliggör ett mer flexibelt pensionsuttag.

Extra pensionsavsättning med 2%

